

közgazdász

MAGYARORSZÁG LEGRÉGEBBEN MEGJELENŐ FELSŐOKTATÁSI LAPJA

LX. évfolyam 3. szám | 2018. ÁPRILIS



EURÓPA MAGÁRA MARADT

Beszámoló Geroge
Friedman előadásáról

9



TUTTI'N'ROLL, FORTE

Miből működnek
a komolyzenei
együttesek?

19



JÖVŐKÉPESSÉG- KUTATÁS

Interjú
Csák Jánossal

26

ÉS VELED

MINDEN RENDBEN?

TANULMÁNYI ÉS
LELKI SEGÍTSÉG
A DIÁKTANÁCSADÓ
KÖZPONTTÓL



HIÁNPÓTLÓK,
MÉGIS KEVESEN
TUDNAK RÓLUK

közgazdász

a Budapesti Corvinus Egyetem
hivatalos lapja

Főszerkesztő:
Bekker Balázs

Felelős szerkesztő:
Bogatin Bence

Olvasószerkesztők:
Popovics Lili

Rovatvezetők:
Illés Gergő (Külpolitika)
Kelemen Fanni (Központ)
Menyhért Dorka (Kultúra)
Mikus Áron (Közpol)
Murger Szilvia (Köztudat)
Oberfrank Balázs (Gazdaság)
Toma Franciska (Biznisz)

Fotó:
Bekker Balázs
Ressely Kinga
Káldy Márton

Munkatársak:
Almási Fanni
Hencz Tamara
Kovács Máté
Málits Tamás
Palotás Zsuzsi
Pásztai Eszter
Szenyéri Viktória
Taxner Tünde

Corvinus Hallgatói Média Központ,
1093 Budapest, Fővám tér 8., E27;
info@corvinusmedia.hu

Kiadja a Budapesti
Corvinus Egyetem rektora és
a BCE HÖK elnöke

Tördelőszerkesztő:
Király Zoltán

Nyomdai munka:
CC Printing Kft.
Felelős vezető: Kőnczey Áron

ISSN: 0230-7529



TARTALOM

KÖZHÍR

Négyen a világ ellen Floridában	3
Életpályamoddellre lenne szükség a PhD-sok számára	4
Nyugati szemlélettel itthoni siker? Virtuális amerikai-magyar csapatok versenye a Corvinuson	5

GAZDASÁG

Ennél még a világvégét is könnyebb elképzelni	6
Nem csak egy nap kell még nekünk – a Földnek sem	7

KÜLPOLITIKA

Középpontban Visegrád – Soha nem látott sikerrel zárult a Neighbourhood Dialogues konferencia	8
Nem jön segítség – Európának egyedül kell megoldania problémáit	9

KÖZPOL

Vita a migrációról a Corvinuson	10
Kiút a horribilis amerikai rituáléból	11
Amikor a jogász és a programozó találkozik	
– Az öt legfurcsább kérdés, ami Zuckerberg meghallgatásán elhangzott	12

KÖZPONT

Ha nem lenne DTK, nem lenne Napközi	13
„Az szoktam mondani, a hallgatóknak, hogyha bármilyen problémájuk van, jusson eszükbe, hogy van DTK”	14
Az egyetemi élet árnyoldalai	16

BIZNISZ

Megérné építeni rá a Monopolyban: Cinema City	17
„... És színész benne minden férfi és nő”	18
Tutti'n'roll, forte	19

KULTÚRA

Egy ügy, amiért az emberek az utcára mennek: irodalom	20
Egy abszurd gondolatfolyam, amiben az asszociációink az evezők	21
Feledni kívánt, mégsem búcsúztatott	22
Vesztes játék nyertese	22

KIOSZK

Az informatika az üzletbe ne szóljon bele? Vagy lemaradtunk valamiről?	24
--	----

KÖZTUDAT

Köln – Ahol az egész év egy karnevál	25
Jövőképesség kutatás: Az emberi jó biztosítása	26
Elveszett zsenik	27

NÉGYEN A VILÁG ELLEN FLORIDÁBAN

BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM
KÖZPONTI KÖNYVTÁR TULAJDONA

TOMA FRANCISKA ▾

Hús csapat a világ minden sarkából, akik együtt néztek aligátort és mentek el Disneylandbe, miközben egymás ellen versenyeztek a floridai Heavener International Case Competitionön (HICC). Ez az a verseny, amelyet a Corvinus csapata tavaly megnyert, és amelyen idén is képviseltettük magunkat. Az első helyet ezúttal nem sikerült elhozni, de csapatunk szép eredményt ért el, és az egyik esetcég is felfigyelt rájuk.

Február 11. és 17. között a floridai Gainesville-ben rendezték meg az idei HICC nemzetközi esetversenyt, ahova Egyetemünk csapata idén is meghívást kapott. A Cases on International Business Strategy (CIBS) kurzus hallgatói közül kiválasztott Füstös Csaba, Györke Fruzsina, Kurucsai Krisztina és Piroch Domonkos képviselték a Corvinus-t a globális, a világ minden tájáról érkező csapatokat felvonultató mezőnyben Dr. Stocker Miklós felkészítő segítségével. Rajtuk kívül a hús csapatból csak kettő érkezett Európából: egy Maastrichtből (Hollandia), egy pedig Tampere-ből (Finnország).

Egy esetverseny során a résztvevőknek egy vállalat rosszul strukturált problémájára kell választ adni szigorú időkeretek közt, majd a megoldásukat prezentálni egy szakemberekből, jelen esetben vállalati képviselőkből álló zsűri előtt. A HICC érdekessége, hogy az esetcégek kilétét előre megosztják a csapatokkal, így azoknak van ideje felkészülni magukból a vállalatokból és azok környezetéből. Az idei verseny két eset megoldásából állt: egy öt, valamint egy harminc órásból. Ehhez a csapatokat négy divízióba osztották, amelyekben öt-öt csapat versenyzett egymás ellen. Az első, rövid eset a Study Edge szervezőtől szólt, ami videókkal és nyomtatott anyagokkal mintegy harminc tárgyból kínál vizsgafelkészítést gimnáziumi és egyetemi szinten. A szervezet online, egész országot átívelő terjeszkedési stratégiájának kialakításának prezentálására öt perc állt rendelkezésre egyetlen egy diát felhasználva, majd a csapatok egy tizenöt perces kérdezz-felelek formájában magyarázhatták el ötleteiket a vállalati zsűrinek részletesebben. A Corvinus csapata a harmadik helyen végzett a divíziójában.



A harmincórás esetet a főleg kormányzati projekteken dolgozó Booz Allen Hamilton tanácsadó cég adta. Velük kapcsolatban a csapatok feladata emberi erőforrás menedzsment fókuszú volt: gyorsabb és izgalmasabb beolvadási folyamatot az újoncoknak, valamint az értékek nagyobb mértékű képviseletét kellett kidolgozni. Ebben a fordulóban a csapatoknak tíz percük volt prezentálni – már hagyományos diásort használva –, ami után tizenöt percig kérdezhetett a zsűri. Egyetemünk csapata ebben a fordulóban is harmadik helyezést ért el a bangkoki Thammasat University és az ausztrál UNSW mögött, egy pennsylvaniai és egy kanadai csapatot megelőzve. A Corvinus csapata így nem jutott a végső döntőbe, ahol már csak négy csapat versenyzett egymás ellen, és ahol végül első helyezést a bangkoki Chulalongkorn University, másodikat a kanadai HEC Montréal, harmadikat pedig a divízió első helyezettje, a szintén bangkoki Thammasat University ért el.

A Corvinus csapata ugyan nem jutott a döntőbe, de a rengeteg előzetes készülés és a versenyen mutatott teljesítmény így is meghozta az eredményét: a Study Edge-nek annyira tetszett a csapat megoldása, hogy átfoglalva a repjegyeiket meghívták őket az irodájukba, ahol együtt gondolkoztak tovább a terjeszkedési stratégián – a csapat azóta ezt itthonról is folytatja.

A verseny azonban a kemény munka mellett kikapcsolódásról is szól: a csapatok remek szervezés keretében vehettek részt disneylandi kiránduláson, mocsártúrán, és természetesen a helyi kézműves sörözők sem maradhattak ki. Egyetemünk csapata emellett eljutott egy NBA meccsre is, majd a verseny után New Yorkban pihente ki fáradalmait. 🐾

ÉLETPÁLYAMODELLRE LENNE SZÜKSÉG A PHD-SOK SZÁMÁRA

MIKUS ÁRON ▾

Patkós Veronika és Havran Zsolt egyszerre szereztek meg a doktori címüket. A házaspárral a doktori képzésről beszélgettünk, és arról, hogy mire kéne figyelnie az egyetemnek, hogy kevesebb hallgató hagyja ott a képzést.

Veronika az egyetem másodéve óta tudta, hogy kutatóként szeretne dolgozni így, rögtön a mesterszak befejezése után elkezdte a politikatudományi doktoriját. Zsolt egyetem után az üzleti szférában kezdett el dolgozni, amit nem bánt meg, mert az üzleti képzésekben szerinte előnyös, ha az embernek van gyakorlati tapasztalata és a hallgatók is szeretik a konkrét példákat. Hosszútávon viszont sportgazdasággal szeretett volna foglalkozni, amihez a PhD egy jó útnak tűnt. Mindkettőjük számára egyértelmű volt, hogy a Corvinus doktori képzésére jelentkeznek, mert a magyar nyelven elérhető képzések közül ez tűnt a legjobbnak, illetve már ismerték a leendő témavezetőiket is. Mindketten a Széchenyi István Szakkollégium tagjai voltak, ami hatalmas motivációs tényező volt abban, hogy a kutatói pályát válasszák. A szakkollégiumi közösség közelebb hozza az akadémiai világot, mert a visszajáró fiatal oktatóknak köszönhetően a szakkollégisták látnak példákat arra, hogy mivel foglalkoznak a doktoranduszok és hogy néznek ki a mindennapjaik.

A doktori képzés egy egészen új élmény volt Veronika szerint az egyetemi évekhez képest. A kutatói életben meg kell szokni, hogy nagyon sokat dolgozik az ember egyedül, mert viszonylag kevés a kontaktóra és kevés a találkozási lehetőség a tanárokkal, évfolyamtársakkal is. Szintén nehéz volt megszoknia, hogy nagyon tágak a határidők és magának kell beosztania az idejét.

Zsolt szerint fontos lenne, ha a doktori iskolák és a tanszékek tudnának arra fókuszálni, hogy „kutatói pályára állítsák” a hallgatókat. Több tehetséges doktorandusz is otthagyja a képzést, mert úgy érzik, hogy nem haladnak. Órára járnak, megcsinálják a tanulmányi szakasz elvárásait, viszont nem tudják el-



kezdeni a tényleges írást. Nagyjából átlátják a területüket, van valamennyi módszertani ismeretük, de nem tudják például, hogyan jussanak adatokhoz. Itt már projektmenedzsernek is kell lenni, hiszen egy nagy lélegzetvételű kutatást kell korlátozott idő alatt végrehajtani. Különösen frusztráló lehet ez üzleti képzés esetén, ahol látják a volt csoporttársakat, akik 2-3 év elteltével már háromszor annyit kereshetnek, mint ők.

Ma már a jogszabály írja elő, hogy a hallgatók 2+2 év alatt megszereznek a fokozatot és az ösztöndíj is magasabb a korábbinál, ami azért fontos, mert régen a doktoranduszok csak nagyon ritkán tudták megoldani, hogy egyedül a doktorival foglalkozzanak. Ezek mellett a Gazdálkodástudományi karon külföldi minta alapján már nem csak egy klasszikus disszertációt lehet beadni, hanem 4-5 megfelelő cikk összefűzésével is abszolválható a képzés.

A tanszékekkel való kapcsolata nagyon eltérő a PhD-soknak. Azokon a tanszékeken, ahol szükség van arra, hogy a hallgatók többet oktassanak, ott szorosabb a kapcsolat. A Vállalatgazdaságtan Intézet

esetében például ez a helyzet a rengeteg vállgázdszeminárium miatt, és ott ezen felül a doktoranduszok ott vannak az értekezleteken és a projektekre is bevonják őket. Más intézeteknél sokkal kevésbé van ilyen formális viszony az oktatók és a fiatal kollégák között.

Mindketten egyetértettek abban, hogy az utóbbi években sokat javult a módszertanoktatás és a tárgystruktúra, de továbbra is nagyfokú önállóságot és tudatosságot követel a saját kutatási kérdéshez szükséges módszerek elsajátítása. Azt is mindketten elismerték, hogy problémát jelentett az, hogy nem volt olyan tárgyuk, ahol kifejezetten pedagógia módszertant tanultak volna. Hiába ért ugyanis valaki egy tárgyhoz, össze kell rakni a tematikát, fegyelmet kell tartani és saját példák, érdekes esetek is kellenek az órára. Nagyon sok stresszt okozhatnak az oktatással kapcsolatos kudarc élmények. Veronikának és Zsoltnak sokat segített, hogy nem egyedül kellett megélniük a nehézségeket, meg tudták beszélni a felmerülő problémákat. Szerintük jó lenne, ha az egyetem szervezett

keretek között tudna segíteni a hallgatóknak az akadémiai pályán jelentkező kudarcok, kritikák és a visszautasítások kezelésében, mert így kevésbé veszítené el a tehetséges doktoranduszokat.

A lemorzsolódás csökkentése érdekében és a hallgatók motivációja miatt fontos lenne, hogy a PhD-hallgatók lássák a helyüket az egyetemen öt-tíz év múlva. A doktori során világos cél, hogy megszerezzék a fokozatot, de sok hallgató számára nem egyértelmű, mi fog történni azután: felveszik-e őket státuszba, hogyan lesz valakiből adjunktus és így tovább. Az Egyetem legfontosabb erőforrása a humán erőforrás, azon belül is az oktató-kutató kollégák, ezért a közvetlen utánpótlás nem megfelelő kezelése komoly veszteségeket okozhat az Egyetemnek. Azért csinál valaki doktorit, mert tanítani, vagy kutatni szeretne, tehát már a tanárhiány miatt is szükség lenne arra, hogy a PhD-sok számára az egyetem képes legyen egy életpályát kínálni: folyamatos és transzparens előmenetellel, kutatások és konferenciák, illetve esetleg lakáshoz jutás támogatásával. ▸

NYUGATI SZEMLÉLETTEL ITTHONI SIKER?

VIRTUÁLIS AMERIKAI-MAGYAR CSAPATOK VERSENYE A CORVINUSON

KOZMA MIKLÓS ▾

2018 első negyedében a Vállalatgazdaságtan Intézet gondozásában egy nemzetközi esetkurzus indult az amerikai The University of North Carolina at Chapel Hill egyetem és a Budapesti Corvinus Egyetem együttműködésében, International Business Project néven. Kozma Miklós tárgyfelelős, az Üzleti Gazdaságtan Tanszék adjunktusának beszámolója.

A 18 alapszakos amerikai hallgató hasonló számú magyar hallgatóval alkotott csapatokat, és mind a kilenc négy fős csapat egy globális informatikai cég magyarországi leányának üzleti projektjén dolgozott. A feladat marketingstratégia fókuszú volt, a helyi cég értékesítési sikerét célozta négy különböző üzleti szegmensben.

2017 őszén megkezdtük a kurzus előkészítését amerikai kollégámmal, amelyben segítségemre volt Pistru Bence, a Vállalatgazdaságtan Intézet PhD hallgatója, akivel később együtt oktattuk a kurzust. Az előkészítést követően a hallgatók munkája 2018. január végén kezdődött.

A kihívást többek között az jelentette, hogy az amerikai hallgatók a kurzus legnagyobb részében otthon tanultak, így 2 amerikai és 2 magyar alapszakos hallgató alkotta egyes csapatok a business project hat hétben hétben virtuális nemzetközi csapatként működtek. Csak márciusban, a kurzus finálját jelentő öt napban érkeztek az amerikaiak Budapestre, hogy személyesen is találkozzanak magyar társaikkal, és kitalálják a megoldásokat. Így a magyar csapattagoknak jutott a marketingstratégiai projektmunka primer adatgyűjtési része, míg amerikai társaik a nemzetközi legjobb gyakorlatok összegyűjtésében, élenjáró amerikai példák feltárásában jeleskedtek.

A business project megvalósításában, illetve a lényegre adó esetoldásban, üzleti elemzésekben módszertani segítséget kaptak mind az amerikai hallgatók, mind a magyar hallgatók a saját egyetemük tanáraitól, miközben a hallgatói csapatok hétről hétre haladtak a közös projektmunkával. Izgalmas találkozója volt ez két esetoldó kultúrának, amely



mindkét hallgatói kör számára újszerű tanulási lehetőséget, a komfortzónán túli élményeket jelentett.

A márciusi öt nap pedig a végső prezentációk elkészítéséről szólt, amikor is a hétvégét sem kímélve már a személyes jelenlét erejét is hasznosítva dolgoztak a csapatok. Korábban két alkalommal videokonferencia keretében, ekkor pedig már személyesen is felkeresték a vállalatot, hogy a menedzsmenttel egyeztessék a megoldások kidolgozása során felmerült tisztázandó kérdéseket. Végül a kurzus záró napján mind a kilenc csapat előadta javasolt megoldását a cég kiemelt stratégiai problémájára. A megoldásokat az amerikai és magyar oktatók mellett a vállalat felsővezetése értékelté.

Az első helyezést elért csapat tagjai voltak: Sophie Riegel és Daniel Bravo (UNC at Chapel Hill alapszakos hallgatók), illetve Falus Edit és Lőrincz Gábor (BCE II. és III. éves alapszakos hallgatói).

A végén beszélgettünk a hallgatókkal, hogyan élték meg ezt a speciális kihívást jelentő projektmunkát. Sokuk szerint a kurzus egyedi szakmai tanulási lehetőséget jelentett, mindemellett továbbá páratlan kapcsolatépítési teret adott nekik, mind a kiváló magyar társak, mind az amerikai hallgatók körében. Az utolsó öt napban szerzett közös budapesti élmények – nemcsak szakmai téren – mindehhez sokat tettek hozzá.

Egyetemünk számára szintén értékes szakmai kapcsolatépítésnek adott alapot a kurzus az USA egyik

legjobb képzését nyújtó egyetemmel (a UNC-CH stabilan a top10 amerikai egyetem egyike a BSc képzések rangsorában, jelenleg a 7. legjobb amerikai egyetem). Hasznos tapasztalat volt a sok meglévő hasonlóságot felismerni a két egyetem esetoldó know-how-jában, illetve tanulni egymás jó gyakorlataiból. Mindeközben az amerikai kollégák nagy elismeréssel szölköztek a Corvinuson végzett szakmai munka minőségéről. A kurzus koncepciójának kialakításakor építettünk a Vállalatgazdaságtan Intézetben immár 10 éve működő Cases on International Business Strategy kurzus során szerzett oktatói tapasztalatokra, illetve az esetoldás területén az évek során Czákó Erzsébet vezetésével szerveződött szakmai műhely tudására. ✎

ENNÉL MÉG A VILÁGVÉGÉT IS KÖNNYEBB ELKÉPZELNI

OBERFRANK BALÁZS ▾

A közgazdaságtan megújításáról tartott konferenciát Budapesten. A meghívott hazai és külföldi közgazdászok elmondásából kiderült, hogy bár e tudományterület válságának okairól már sokat tudunk, a megoldás iránya és mikéntje még a homályba vész. De egyáltalán hívhatjuk-e tudománynak a közgazdaságtant?

Rethinking Economics

Január elején egy 33 pontból álló kiáltványt szögeztek ki a világ egyik legpatinásabb gazdasági egyetemének, a London School of Economicsnak a főbejáratára. A közgazdaságtan megreformálására felhívó dokumentumot a Rethinking Economics nemzetközi egyetemi hálózat és a New Weather Institute nevű agytröszt fogalmazta meg. Bár a főáramú közgazdasági elméletet már a 2008-as válság óta érik kritikák, a legutóbbi esemény nagy hullámokat vetett a szakmán belül, már az első napokban több mint 60 professzor írta alá a kiáltványt.

A hullámverés hazai ágának volt része a Magyar Közgazdasági Társaság által szervezett márciusi konferencia, amelynek – több más intézettel együtt – a Corvinus MNB Tanszéke is társszervezője volt.

HITRE ÉPÜLŐ TUDOMÁNY

Az egész napos rendezvényen elsőként Andrew Simms szólalt fel, aki a New Weather Institute társalapítójaként a kiáltvány kiszövegzői között volt. Előadásában Simms

egyértelművé tette, hogy az akcióval az 500 évvel ezelőtti reformációra szeretnék volna utalni. Luther Mártonhoz hasonlóan ők is egy olyan iskola tagjaival állnak szemben, akik egy hitre épülő rendszert képviselve a többség által érthetetlen nyelven beszélnek, és mégis a politikai vezetés tanácsadóiként működnek. Fontos ugyanakkor, hogy ezzel a dokumentummal nem a főáramú közgazdaságtant kívánják lerombolni, hanem a párbeszédre szeretnék felhívni mindenkit. Ebben a helyzetben pluralizmusra, az eltérő nézetek toleranciájára lenne szükség. Simms szerint arról is beszélni kell, hogy mi a gazdaság végső célja, és ezt hogyan lehetne mérni? Nagy hibának tartja, hogy a gazdaság vizsgálatát elválasztják az erőforrásoktól, így viszont nincs megoldás például a légszennyezettségre. A hogyan tovább kérdése ugyanakkor nehéz, mivel Simms szerint egyszerűbb elképzelni a világvégét, mint a gazdasági rendszer megváltoztatását.

A következő külföldi előadó Ha-Joon Chang volt, aki a Cambridge-i Egyetem professzoraként az elsők között írta alá a kiált-

ványt. Chang a pluralizmusból kiindulva kritikai szempontból hasonlította össze a közgazdasági iskolákat. Mint összegzéséből kiderült, rengeteg iskolát tart számon a tudomány, és ezekből még a három legnagyobb (klasszikus, neoklasszikus, osztrák) is mást gondol a szabadpiacról. Így azonban adódik a kérdés: lehet-e egy ilyen kusza elméletrendszer tudománynak hívni? Ráadásul a közgazdaságtannak rosszabb a helyzete a természettudományokhoz képest, mivel nem tud kísérleteket végezni, a részecskékkal szemben az emberek viselkedését nehezen jelzi előre, és a gyakorlatba a politika is beleszól.

ÁLLAM KONTRA PIAC

Dombi Ákos, az ELTE Gazdálkodástudományi Intézetének oktatója szerint a jelenlegi gazdasági rendszernek két fő problémája van: a növekvő jövedelmi egyenlőtlenségek és a súlyosbodó instabilitás, amely az egyre gyakoribb pénzügyi válságokban, különösen a 2008-asban csúcsosodott ki. Elmondása szerint

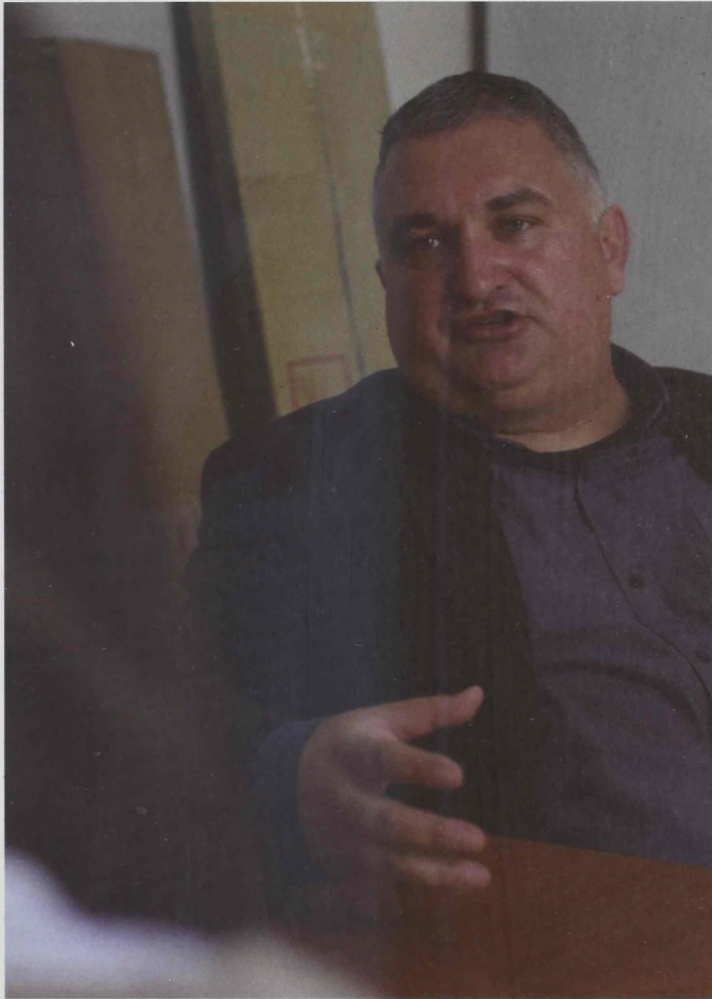
az utóbbi száz évben a gazdaságpolitika hozzáállása ingaszerűen váltakozott az állam és a piac dominanciája között, az utóbbi 30 évben az állam újraelosztó szerepének visszaszorulásával. Most a bizonytalanság korát éljük, de végső soron az arany középutat kellene megtalálni.

A panelbeszélgetés lezárásaként Pogátsa Zoltán, a Soproni Egyetem docense négy elemben határozta meg a főáramú közgazdaságtant: a neoklasszikus iskolában, az általános egyensúlyelméletben, a makroökonómiában használt DSGE-modellekben, valamint a megszorításokat alkalmazó gazdaságpolitikában. Több problémát is megfogalmazott. Szerinte a főáram túl sok tényezőt vesz külső hatásnak, miközben válságok idején sok anomália nem külső sokkókból, hanem magából a rendszerből származik. Ugyanígy túlzott mértékű a modellek egyszerűsítése is. A problémák feloldására léteznek ugyan elméleti határterületek, ám ezek nem jelennek meg eléggé a szakmai közbeszédben, és ha mégis, akkor az eredeti tartalmukat elvesztve kerülnek be a főáramba. ↗

NEM CSAK EGY NAP KELL MÉG NEKÜNK A FÖLDNEK SEM

HENCZ TAMARA ▸

Április 22. a Föld napja, de ha az ember csak évente egyszer gondol erre, nem oldja meg a modern kor okozta problémákat. Nem lehet a végsőkig azt gondolni, hogy ez a következő generáció gondja. Tartós megoldások szükségesek, amelyek útjában rendíthetetlenül ott dübörög a piacgazdaság. Vajon mikor ad utat a pillanatnyi kapitalizmus a korszakokon átívelő megoldásoknak? Simon Györggyel (képünkön) beszélgettünk, aki a Magyar Földrajzi Társaság Választmányának, a Földrajztanárok Egyletének és a Kutató Tanárok Országos Szövetségének tagja.



Fotó: Káldy Márton

Milyen megújuló energiaforrásokat ismerhetünk?

Megújuló energiaforrásnak tekintjük például a szél-, nap- és víze-nergiát. Emellett megemlítendő a geotermikus, illetve a bioenergia. Találkozhatunk energiafűvel is, olyan ültetvényekkel, amelyeket azért hoznak létre, hogy később energiát nyerjenek belőlük.

Magyarország adottságait tekintve melyik megoldást lehetne széles körben alkalmazni?

Nálunk két nagyon kiemelt és több kisebb projekt lehetséges. Az egyik a kiemelték közül a geotermikus energia. Laikusok számára is ismert, hogy Magyarország meleg vizekben, gyógyvizekben rendkívül gazdag. Már önmagában a vízbázis óriási kincs, de hogy ezek meleg vizek, az annak köszönhető, hogy alattunk a földkéreg az átlagosnál jelentősen vékonyabb. Ezért közelebb vagyunk a földköpeny felső részéhez, ami ezt a hőt biztosítja, így ezzel a földhővel sok mindent lehetne kezdeni. Tudomásom szerint ezt elsőként

nagyipari mértékben Csongrád megyében, Szegeden és Szentesen használták távfűtésre a kilencvenes években. A másik, számos lehetőséget hordozó megoldás éghajlati adottságainkból fakadóan a napenergia felhasználása lehet. A Földön nagyjából 800 és 4000 óra között változik a napsütéses órák száma. Nálunk körülbelül 1800-2100 órát süt a nap. Ez a korábbi évekre volt igaz, ha megnézzük a 2000-es évek statisztikáit, kiderül, hogy ezt régóta minden évben meghaladják a mért adatok. Változik a klíma, ma már a napsütéses órák száma alsó hangon is a 2000-et közelíti meg. E két nagy projekten kívül a nyugati határszélen egyértelműen a szélenergiát lehetne még hasznosítani, Ausztriába átutazva egyre nagyobb számban láthatunk szélenergiaparkokat.

Mi lehet az akadály a megújuló energiaforrások elterjedésének?

A kérdéshez lazán kapcsolódva érdemes megjegyezni, hogy az osztrák állam a megújuló energiaforrásokból termelt áramot magasabb áron veszi meg a privát erőművektől, mint a hagyományos, ösztönözve ezzel a gazdaságot arra, hogy még erőteljesebben használja a megújuló energiaforrásokat. Véleményem szerint a megújuló energiaforrások elterjedésének legnagyobb akadály a üzleti érdek hiánya. Közhely, tudom, de manapság a világot a pénz mozgatja, s mindaddig, amíg ez valamilyen módon nem változik meg, nem alakul ki üzleti érdek, addig a fosszilis energiafelhasználás marad túlsúlyban. Ez rossz mindenkinek, rossz a környezetünknek, rossz a társadalomnak, rossz az egyes embernek is.

Mit lehetne változtatni az üzleti világban, hogy fokozódjon a megújuló energiaforrások használatára való hajlandóság?

Azt gondolom, hogy ebben a mindenkori kormányzatoknak és az Európai Uniónak is hatalmas felelőssége van. Ne csak hangzatos szövegekkel, hanem valódi gazdasági alternatívák kidolgozásával próbálják az ügyet előbbre vinni. A gazdaság ehhez idővel alkalmazkodik, de ehhez kell egyfajta indulólökés. Úgy vélem, a versenyszféritől nehéz olyanfajta ötleteket, beruházásokat várni, amelyek pillanatnyi érdekeket ne szolgálnának. Egy piacgazdaságban élünk, a kapitalizmus nagyon sokszor nagyon rövid távú célokat szolgál. Itt nyilvánvalóan az ember, a mindenkori kormány felelőssége abban teljeseedik ki, hogy túllát ezeken az üzleti érdekeken. Az államnak a piacgazdaságban – azon kívül, hogy fékeket, törvényeket hoz – előremutató gazdasági és öko projekt-tervezeteket kellene kidolgoznia.

Az üzleti világ érdekein kívül mennyire számít a társadalmat alkotó egyének hozzáállása?

A szemléletformálás borzasztóan fontos. Ebben, azt gondolom, nekünk, tanároknak nagy szerepünk van, de ezt nem lehet elég korán elkezdni. A kisgyermek azt tanulja meg, azt fogadja el természetesnek, amiben felnő. Ha azt látja, hogy többféle szelektív kuka sorakozik a háztartásban, vagy ha azt látja, hogy napkollektorok melegítik a vizet, akkor számára az lesz a természetes. Az otthonról hozottak megerősítése az iskolák feladata, ha a társadalmi hagyományok lehetővé teszik azt. ✍

KÖZÉPPONTBAN VISEGRÁD

SOHA NEM LÁTOTT SIKERREL ZÁRULT A NEIGHBOURHOOD DIALOGUES KONFERENCIA

SZENYÉRI VIKTÓRIA ▾

A különböző konferenciákon való részvétel és nemzetközi események szervezése szinte minden szakkollégium és diákszervezet tevékenységének szerves részét képezik. Így van ez a Mathias Corvinus Collegium tagjai esetében is, akik idén már negyedszer rendezték meg nemzetközi szintű, kimondottan a közép-európai országokra fókuszáló eseménysorozatukat, a Neighbourhood Dialogues konferenciát.

Március 22-25. között negyedik alkalommal került megrendezésre a Mathias Corvinus Collegium épületében az intézmény diákjai által szervezett Neighbourhood Dialogues konferencia. A rendezvénysorozat, mely a régió helyzetét és kihívásait megvitatta a színes szakmai programokon felül főként a külföldi kapcsolatok építésére helyezi a hangsúlyt, az évek során az intézmény egyik legfontosabb eseményévé nőtte ki magát.

Ahogy a név alapján is egyértelmű lehet, a közel hatvan résztvevő többsége a magyar hallgatókon kívül a környező országokból, Szlovákia, Ausztria, Románia, illetve Csehország egyeteméről érkeztek. A konferencia elsődleges célja minden évben az, hogy a résztvevők betekintést nyerhessenek a különböző országok politikai viszonyaiba, és megismerhessék az egyes politikai és gazdasági érdekeket. Idén a sokszínű jelentkezőgárdának köszönhetően olyan környezet jött létre, mely lehetővé tette az aktuális témákról való diskurzust, a kulturált eszmecserét, valamint a különböző nézőpontok ütköztetését.

A témát illetően a választás az európai közbeszédet egyre hevesebben foglalkoztató visegrádi országok Európai Unió belüli betöltött szerepére esett – kiemelt figyelmet kapott továbbá Csehország szerepvállalása az együttműködésen belül. A négynapos esemény alatt a témakör neves, elismert kutatói, illetve a diplomáciában aktívan tevékenykedő előadók egyaránt biztosították a rendezvény szakmaiságát.

Az esemény díszvendége Juraj Chmiel, a Cseh Köztársaság magyarországi nagykövete volt, de más elismert előadók is képviselték magukat. Így előadást tar-



tott Brian Fabo, a Közép-európai Egyetem professzora, Petr Boháček biztonságpolitikai szakértő, a European Security Journal igazgatója, Varju Krisztina visegrádi országokért felelős miniszteri biztos, valamint dr. Gallai Sándor, a Budapesti Corvinus Egyetem docense és a Migrációkutató Intézet tagja.

Az előadások olyan, igencsak aktuális témákkal foglalkoztak, mint a visegrádi országok az európai integrációban betöltött helyzete, a V4-tagok különböző fejlettségi mutatóinak összehasonlítása, a biztonságpolitikai kérdések megvitatása, valamint a többbességes Európa kérdése.

A szervezők természetesen törekedtek arra, hogy az elméleti szakmai, plenáris előadásokon kívül a gyakorlati feladatokra is hangsúlyt fektessenek. A program résztvevői különböző szimulációs játékokon próbálhatták ki, hogyan alkalmaznak a neves előadóktól elsajátított, illetve a korábban felhalmozott tudásukat az egyes, a V4-országok valós kihívásaiból összeállított esetek megoldásában, melyeket a konferencia záró napján egy prezentáció formájában adtak elő. Ezen esetek között előkerültek

napjaink égető jelentőségű problémái: a migráció kérdése, a többbességes Európa gondolata, vagy az eurozónához való csatlakozás dilemmája. A feladatokon való munkálkodás a Neighbourhood Dialogues szellemiségének megfelelően nemzetközi csapatokban zajlott, így előtérbe helyezve a résztvevők különböző nézőpontjainak ütköztetését és összevetését az esettanulmányok megoldása során.

Már az esemény nyitónapjától fogva oldott légkör fogadta a résztvevőket, melyet a különböző szabadidős programok, közösségi események teremtettek meg. A komolyabb hangvételű programokat követően maradt idő a különböző szabadidős, kulturális programokra, melyek keretében a résztvevők egymást, és Budapestet is megismerhették.

A rendezvény magas színvonalát pedig az esti közösségi programok csak tovább emelték, az elegáns állófogadások, hajós vacsora nemcsak a rendezvény fényét növelte, hanem exkluzív platformot is teremtett a nap folyamán történt szakmai viták és beszélgetések folytatására.

A konferencia legfontosabb tapasztalatai közé tartozik az elő-

dásokon megszerzett tudáson túl az értékes, programon túlmutató előnyök megszerzése. A világ legkülönbözőbb pontjairól Budapestre utazó hallgatók megismerése a kapcsolati tőke kiépülésén túl lehetőséget biztosít a résztvevők számára, hogy első kézből szerezzenek ismereteket a környező országokban uralkodó aktuális viszonyokról, és támogassák a nemzetközi történésekről szerzett látókörüket. A gyakorlati feladatokat és lebilincselő előadásokat a vendégek mindegyike élvezte, aktívan részt vettek a problémák megoldásában, és szinte mindannyian pozitív tapasztalatokat soroltak fel a zárókonferencia után is a rendezvénnyel kapcsolatban.

A szervezők számára óriási elismerés a sok dicséret szó, de talán a legnagyobb örömet a visszatérő vendégek látványa szolgáltatta; azok a külföldi hallgatók, akik már másodszor, harmadszor vettek részt a konferencián. Az ő jelenlétük előbizonyítékai annak, hogy a rendezvény évről évre képes megőrizni, sőt emelni magas szakmai színvonalát és sikeressége nemcsak a budapesti viszonylatban, hanem nemzetközi szinten is egyre fokozódik. ✍

NEM JÖN SEGÍTSÉG

EURÓPÁNAK EGYEDÜL KELL MEGOLDANIA PROBLÉMÁIT

MÁLITS TAMÁS ▾

A világot és kontinensünket érintő fenyegetésekről vázolt fel átfogó képet George Friedman amerikai biztonságpolitikai szakértő a Corvinus Egyetemen. A szakember szerint Oroszország és Kína csak blöfföl, Németország jóval gyengébb, mint amilyennek látszik, a geopolitikai jóslatok terén pedig a józan ész a legrosszabb tanácsadó.

AZ európaiak első és legfontosabb dolga megérteni, hogy kontinensük nem a világ, az Európai Unió pedig nem egyenlő Európával – kezdte az Egyetemen működő Social Futuring Center kutatóközpont által szervezett előadását George Friedman amerikai stratégia, aki a geopolitikában bekövetkező változások előrejelzésével szerzett elismertséget. A Budapesten született, de Bronxban felnőtt szakértő szerint a világtörténelem jelenleg is zajló fázisa 2008-ban kezdődött. Ez év kora őszen dőlt össze az 1992 óta uralkodó világnézet két fő tézise, amikor Oroszország lerohanta Grúziát, ezzel újra globális tényezővé válva, majd hat héttel később bedőlt a Lehman Brothers, véget vetve a világgazdaság korábban nem látott méreteket öltő növekedési fázisának.

Ezen események is bizonyítják, hogy a józan ész a legrosszabb irányadó, amikor a világ jelenéről és jövőjéről van szó, hiszen az ilyen jóslatok azt veszik alapul, hogy minden marad a régiben. Friedman szerint a 20. század történelme is egyértelműen igazolja, hogy a húszéves ciklusokat tekintve a világtörténelem nem folyamatos, előre nem látható változások jellemzik, és az ezek előtti állapot nem áll vissza.

A világ jelenlegi legfontosabb problémájaként Friedman az exportválságot nevezte meg. A kínai gazdaságot az exportra építették fel, a sikere csak a vevőin múlott, és ezen az ország politikai berendezkedése miatt máig sem tudtak változtatni, viszont próbálják elhitetni a világgal a folyamatos fejlődésük tényét: A másik nagy blöff a világpolitikai pókerjátzmában Oroszország nevéhez fűződik, amelyet politikailag mindig csak egy erős központi vezetés tudott összetartani a titkosszolgálati rendszer segítségével. Emiatt a két gyenge orosz vezető, Gorbacsov és Jelcin után az



áhitott erős vezér a titkosszolgálati körökből érkezett, aki saját állítása szerint újra nagyhatalommá tette Oroszországot. Putyint tehát a körülményei teremtették, ha nem lett volna, valaki biztosan átveszi a helyét – állítja a jelenleg a Geopolitical Futures weboldal alapító-elnöké-ként dolgozó kutató.

Európa helyzetét sokkal inkább a német kérdés határozza meg: Németország bruttó hazai termékének felét ugyanis az exportok adják, egy 5%-os exportvisszaesés így 2,5%-kal csökkentené a világ negyedik legnagyobb gazdaságának GDP-jét. Ennek következménye, hogy Németország nagyban függ az EU-n belüli szabad kereskedelemről, illetve második legnagyobb partnerével, az USA-val lebonyolított tranzakcióktól. Utóbbiban azonban előrejelzések szerint 2019-ben recesszió jön, aminek következtében először az importot fogják majd

vissza, így Németország és egész Európa egzisztenciális válságba kerülhet a már tapasztalható társadalmi-politikai nyugtalanság mellett – hangzik Friedman jóslata.

Az elmúlt tíz év stagnálása Európában azzal a társadalmi következménnyel járt, hogy a közvélemény jórészt elvesztette bizalmát a politikai elitben, a legfőbb problémát pedig nem a migráció jelenti, hanem az Európai Unió morális hatalmának megkérdőjelezése. Az EU megalakulása óta békét és jólétet ígért polgárainak, Friedman szerint viszont előbbi az USA és a Szovjetunió (majd Oroszország) munkája volt, utóbbit pedig nem sikerült teljesíteni. A kérdés így nem az, hogy az unió kudarcot vallott-e, hanem az, hogy sikerül-e felállnia a padlóról – ehhez azonban a nemzetállamoknak is áldozatokat kell hozniuk. Az Egyesült Államok Trump alatti visszahúzóódásának

következtében Európának azt kell megértenie, hogy a jelenleg tapasztalható politikai és társadalmi problémáinak megoldásában nem számíthat külső segítségre.

Az európai integrációt butaság lenne az Egyesült Államokhoz hasonlítani, ugyanis míg utóbbi meggyőződéssel alapszik, előbbi csupán egy szerződés, mely elsősorban kényelmi szempontokat szolgál. Az európai morális-intellektuális válsághoz hozzátartozik, hogy míg Amerikában természetes, hogy a fiatalok a hadseregben szolgálnak, kontinensünkön nagy kérdés, mivel is tartozik hazájának egy állampolgár. Friedman hangsúlyozta, a válasz erre létfontosságú, ugyanis egyre több helyen megjelent az 1940-es éveket idéző nacionalizmus – és bármilyen hihetetlenül hangzik ez egy korunkbeli európai számára, egy háború korántsem elképzelhetlen. ✎

VITA A MIGRÁCIÓRÓL A CORVINUSON

MIKUS ÁRON ▸

A SZISZ, a Rajk és a TEK közösen szervezett panelbeszélgetést, ahol a migráció és a politika kapcsolatáról vitázott Melegh Attila, a Budapesti Corvinus Egyetem docense, a Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület felügyelőbizottságának elnöke, és Orbán Balázs, a Századvég kutatási igazgatója, a Migrációkutató Intézet főigazgatója. Az esemény leírása szerint a beszélgetésre azért volt szükség, mert „Melegh Attila személyét politikai támadások érték, de tudományos igényű kijelentései nem kerültek egy többoldalú diskurzus folyamatába”.

Melegh Attila előadása elején elmondta, hogy szerinte fontos, hogy a szakkollégiumok részt vegyenek a tudomány és a politika kapcsolatáról szóló diskurzusban, és kiemelte, hogy a szükséges autonómiát meg kell őrizni és védeni. Szerinte egy szociológus feladata, hogy a dolgok mögé nézzen. Egyáltalán nem tartja meglepőnek, hogy a migráció politikai kérdéssé vált. Ennek egyik oka, hogy míg Európa népessége és gazdasági súlya csökken, addig a privilegizált helyzete továbbra is megmarad. Továbbá a földrész gazdasági súlya most ért össze a vándorlás súlyával, ami egyébként nem változott érdemben a kilencvenes évek óta.

A migrációval kapcsolatban két nagy diszkurzív blokk különböztethető meg. Az egyik a fejlett államok nézőpontja, ami az érkező bevándorlókra munkaerőként tekint, és a szelektív, menedzselt bevándorlás szükségességét emeli ki, de a kivándorlásról nem igazán ejt szót. Ezzel szemben áll az Európa és a nemzetek fenyegetettségét hangsúlyozó narratíva, ami részben visszavezethető a privilegizált helyzet elvesztésére, és a kulturális és etnikai homogenitást hirdeti. Ebben az olvasatban a népesség egy kollektív test, a kivándorlás vérvettség, és a megoldást a termékenységű erőgyűjtés jelenti. Továbbá szerepet játszik az európai hierarchián belüli emancipációs törekvés, melynek célja, hogy „ne csak a nyugat” hozza meg a döntéseket. Melegh Attila elmondta, hogy ő nem tartozik egyik blokkhoz sem, szerinte a migráció kérdéséről rendszerszintű kritikai elemzést kell adni, továbbá *„mind a vándor és nem vándor népesség eltárgyiasításának kritika tárgyának kell lennie”.*

Orbán Balázs szerint amikor migrációról beszélünk, akkor két szintet lehet megkülönböztetni. Az egyik a közpolitikai, a másik a politikai



szint. Az előbbi esetén nem lehet azt mondani leegyszerűsítve, hogy a migráció jó vagy rossz dolog. Először ki kell választani, hogy kinek a szempontjából vizsgáljuk a kérdést, esetünkben a mi fogadó pozícióinkból, a rendezetlen úton történő, irreguláris migrációt kell vizsgálni. Úgy látja, hogy a kérdésre adható egy morális válasz, miszerint mindenkit be kell engedni, azonban ezt problémásnak látja, mert szerinte pont nem az igazán rászoruló csoportok érkeznek, hanem azok, akik képesek voltak eljönni, továbbá azt is gondnak tartja, hogy mely országokból érkezők jogosultak a menekült státuszra. *„Ha egy baloldali kormány nyerné a választást, és úgy döntene, hogy deportálnak, akkor*

Laosz és Damaszkusz közül gondolkodás nélkül az utóbbit választanám.” Viszont ha nem morális választ adunk, akkor figyelembe kell venni azokat a szempontokat is, amelyek alapján az országnak nem érdeke befogadni az érkezőket.

Ebből következik a kormány által adott politikai válasz is. Szerinte ez világszinten és a történelem során is megfigyelhető, hogy amikor a bevándorlás eléri egy bizonyos szintet, akkor a migráció politikai kérdéssé válik. Ebben az esetben már nem lehet csak közpolitikai szinten beszélni róla, és amikor valaki közpolitikai érvekkel próbál meg fellépni a politikai térben, az *„nem működik, és úgy jár, mint Attila”.* Melegh Attila szerint

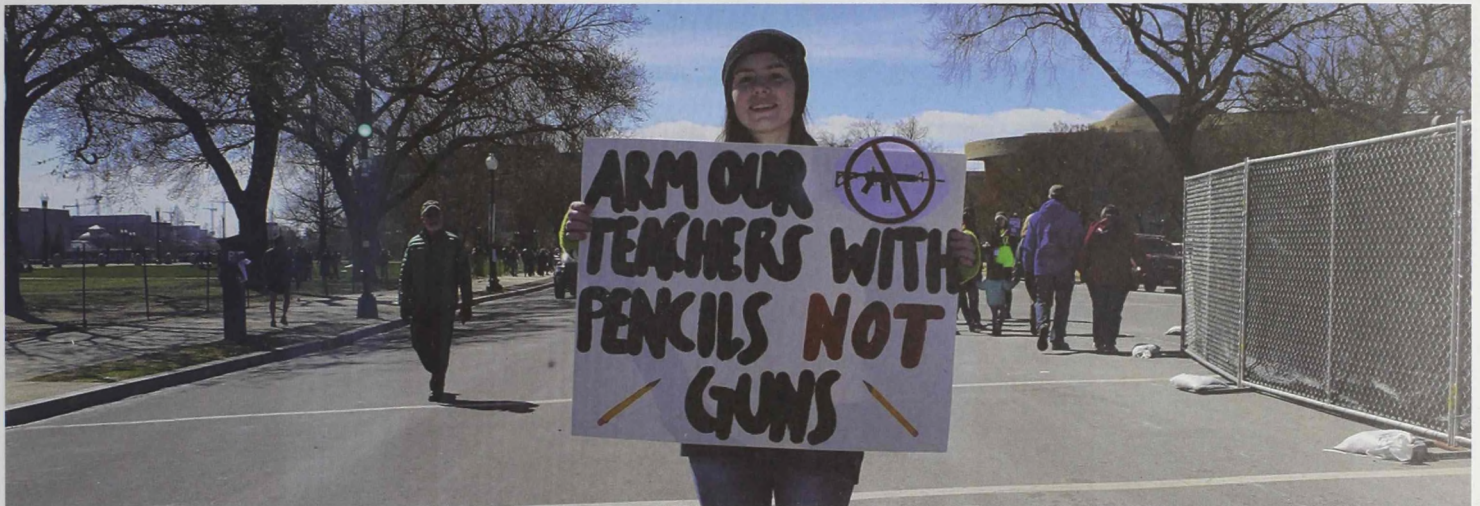
ez a felfogás azért problémás, mert a politikai tér az, ahol a szakpolitikai vitákat is le kell folytatni, és jelenleg a politika ellehetleníti a vitát. Továbbá azt is aggasztó tendenciának látja, hogy a politika már nem csak azokkal szemben lép fel, akik a szakpolitikákról beszélnek, hanem az azokat végrehajtó szervezetekkel szemben is.

Orbán Balázs szerint a jogrendszer katalizálja a migrációt, mert mindenki azt használja ki, az egyetlen esélyük, és így a jogrendszer magának a problémának a része. Ugyanakkor Melegh Attila elmondta, hogy az intézményrendszert mindenképp működtetni kell, mert sokkal nagyobb károkat okozna, ha ez nem történne meg. ✍

KIÚT A HORRIBILIS AMERIKAI RITUÁLÉBÓL

TAXNER TÜNDE ▾

Március 24-én ezrek vonultak végig Washington DC utcáin. A tömeg hat percig síri csöndben állt... háttal a Fehér Háznak. A 'March for Our Lives' hatására újra fellángoltak a viták, hiszen az iskolai lövöldözések és halálos merényletek megoldatlan, de égető problémát jelentenek szülők, tanárok, fiatalok, és amerikai állampolgárok számára. Megnyugodhatunk, mert van megoldás. Fegyverezzük fel a tanárokat, adjunk fegyvert a jó fiúknak, hogy megállíthassuk a rossz fiúkat –írta Donald Trump Twitteren. Azonban valóban ez lenne az egyetlen kiút ebből a horribilis amerikai rituáléból?



Aggó tekintetünket a tengerentútra vetjük, arra az államra, ahol a Föld teljes népességének kevesebb mint öt százaléka él, azonban a világ összes magánkézben lévő fegyverének nagyjából 42 százaléka található. Egy ilyen országban az eladott fegyverek számának növelése az iskolai személyzet felfegyverzésének céljából csak rontana a fennálló helyzeten, a magánkézben lévő fegyverek mennyisége ugyanis szoros összefüggést mutat a halálesetekkel, többek között az öngyilkosságok és tömegmészárlások számával. Az ENSZ adatai alapján az USA-ban tizenhatszor magasabb az otthoni, lőfegyverrel elkövetett öngyilkosságok száma, mint Németországban. Több fegyver, több haláleset.

Képzelnék el azt a fejvesztett pánikhelyzetet, amely egy váratlan lövöldözéskor kialakul. Sokkos állapotban tanárként, iskolai edzőként, vagy felfegyverzett könyvtárosként ilyen szituációban helyesen és gyorsan reagálni nehéz, szinte lehetetlen. Nagyon ritkán fordult eddig elő, hogy sikerült megállítani a merényletet, és ezen gyors kiképzésekkel sem lehetne érdemben

változtatni, így nem meglepő, hogy szövetségi szinten nem történtek érdemleges lépések ilyen irányba. A kormányzat inkább tiltásokkal szeretné megoldani a helyzetet, bár új törvény eddig nem született.

A Kongresszus beleegyezése még szükséges annak a törvényjavaslatnak az elfogadásához, amely betiltaná a karabélyokat automata, vagyis sorozatlövés leadására alkalmas gépfegyverre átalakított eszközöket (bump stock). Azonban ez a tiltás csupán kis részben járulna hozzá a probléma megoldásához. Tehát a parklandi merénylet után nem történtek érdemi változások.

Az Egyesült Államok alkotmányának második kiegészítésében (Second Amendment) biztosított állampolgári jogot, mely szerint az amerikai állampolgár fegyvert vásárolhat és birtokolhat, nem sértené bizonyos fegyverfajták teljes körű betiltása. Erre azért is szükség lenne, mert a törvény megalkotása óta nagyon sokat változott a lőfegyverek technikai fejlettsége, és egy támadás esetén egyre kevesebb idő áll rendelkezésre elmenekülni. Ausztráliában 1996-ban megtették ezt a lépést, és az állam többek

között 650.000 darab, alapvetően sorozatlövésre alkalmas gépkarabélyt vásárolt vissza polgáraitól.

Az ausztrálok azonban nem csupán a betiltás eszközével éltek, hanem megszigorították a hozzáférési feltételeket is. Florida követte ezt a példát, és egy új törvényben tizennyolcra huszonegy évre emelte a gépkarabélyok legális megvásárlásának korhatárát. Bár a törvény ennél árnyaltabb, és lőfegyver birtoklását az új korhatár alatt sem tiltja, mégis fontos lépést jelentett, és remélhetőleg példaként szolgálhat a szövetségi szinten történő szabályozásoknak.

Ennél is égetőbb kérdés, hogy ne kerüljön fegyver mentális betegségben szenvedők, vagy kétes előélettel rendelkező személyek kezébe, főképp tulajdonába. A 'March for Our Lives' mozgalom résztvevői egy korszerű, digitális, a vevők háttérének ellenőrzésére alkalmas rendszer létrehozását sürgetik, valamint nemzeti szinten kötelező ellenőrzéshez kötnék a fegyverek eladását. A rendszer segítségével nyomon lehetne követni a fegyver útját, így csökkenne az esélye annak, hogy brutális merényletekre

kerüljön sor, egyelőre azonban nem látszik, hogy lépések történének ebbe az irányba.

A szövetségi szintű problémamegoldás kilátástalanságát észlelve felmerülhet egy utolsó megoldás. A problémát helyben kellene kezelni, és jobban elválasztani egymástól nemcsak az államokat, hanem az élettereket is. A korábban már említett öngyilkosságok nagyjából az USA 50 legnagyobb metróhálózatának területén történt. Megállapítható tehát, hogy a városokban több a fegyveres erőszak, és a fegyvertartásnak sincs akkora kultúrája, mint vidéken, ahol ezzel szemben fontosabb szerepet tulajdonítanak a puskáknak, karabélyoknak, mert nem csupán a vadászat és a kikapcsolódási lehetőségek indokolják a fegyvertartást, hanem az önvédelem szempontjából is sokkal nagyobb a jelentősége. Tehát a merényletekre úgy néz ki, hogy helyben kell választ keresni, és megoldani egy olyan problémát, melyet a szövetségi kormány nem képes, vagy nem hajlandó kezelni. Az idő azonban sürget, az amerikaiaknak nincs szükségük több ártatlan áldozatra. ✍

AMIKOR A JOGÁSZ ÉS A PROGRAMOZÓ TALÁLKOZIK

AZ ÖT LEGFURCSÁBB KÉRDÉS, AMI ZUCKERBERG MEGHALLGATÁSÁN ELHANGZOTT

KOVÁCS MÁTÉ ▾

Bizonyára kevesen vannak azok, akik ne hallottak volna az utóbbi évek legnagyobb Facebook-botrányáról, hiszen hetek óta másról sem szólnak a hírek. Az ügy körüli felhajtás persze indokolt is, hiszen a Cambridge Analytica nevű cég közel 87 millió felhasználó adataihoz jutott hozzá illegálisan, melyet később Donald Trump választási kampányában használhattak fel. Mark Zuckerberg, a Facebook alapítójának az ügygel kapcsolatos kongresszusi meghallgatása két napon át tartott, melynek során számos érdekes, vagy éppen furcsa kérdés és válasz is elhangzott. Cikkünkben ezek közül válogattunk össze ötöt.

1 Orrin G. Hatch szenátor: *Hogyan tart fenn olyan üzleti modellt, ahol a felhasználók nem fizetnek a szolgáltatásért?*

Zuckerberg: *Szenátor, hirdetéseket futtatunk.*

A Facebook állítólagos átláthatatlan üzleti modellje a meghallgatáson többször is szóba került. A republikánus szenátor kérdésében nem igazán értette, hogyan lehet olyan üzletet folytatni, ahol a felhasználók nem fizetnek közvetlenül a szolgáltatásért. Felmerülhet a vád, hogy a vállalat az adatok eladásával pótolná a veszteségeket, melyeket azonban az emberek tudta nélkül bonyolít le. Erre érkezett a rövid és tömör válasz: reklámok. Zuckerberg leszögezte, az ingyenes verzió biztosan marad, ugyanakkor nem zárta ki egy fizetős verzió elindítását sem, ahol cserébe nem jelennek majd meg hirdetések. Az ugyanakkor feltűnő volt, hogy az átlagéletkorban 62 éves szenátorok kevésbé tudták követni mind a modern technikai, mind az üzleti jellegű témákat.

2 Richard J. Durbin szenátor: *Hol töltötte az előző estét?*

Az egyik legkényelmetlenebb kérdést a demokrata Durbin tette fel, melyben arról érdeklődött, melyik szállodában szállt meg Zuckerberg. Némi hezitálás után végül annyival felelt, hogy nem szeretné megmondani. Ezt követően még személyesebb kérdés következett, a szenátor ugyanis arról kezdte faggatni a Facebook-vezért, hogy megosztaná-e, kívül váltott üzenetet a héten. Erre már határozottan nemmel válaszolt. A válasza érkezett nevetés azonban hamar elnémult, Durbin



ugyanis rámutatott: a Facebook körüli botrány éppen a személyes adatok biztonságáról, valamint ezek feladásáról szól az „emberek összekötésének” címkéjével. Ha ő maga sem szeretné megosztani, hogyan építhet egy teljes vállalatot erre?

3 Roy Blunt szenátor fia nagy Instagram rajongó

Ha már személyes adatokról van szó, miért ne kezdjük el rögtön a tárgyaláson megosztani őket? Hasonlóan gondolkodhatott Blunt szenátor is, aki felszólalását azzal kezdte, ő volt az első a szenátusi nyomdában, aki a Facebook címét is a névjegykártyára nyomtatta. Ezután pedig arról is beszélt, hogy a 13 éves fia nagy Instagram rajongó, egyébként pedig nagyon fontosnak tartja a közösségi média eszközeit az emberekkel való kapcsolattartásban. Ugyanakkor azt is hozzátette, hogy az adatok védelme szintén rendkívül fontos, kérdéseiben pedig elsősorban az adatgyűjtésről kért több információt.

4 Bill Nelson szenátor és csokoládé hirdetés

A demokrata Nelson szenátor arra lett figyelmes, hogy miután a Facebookon ismerőseivel arról beszélt, milyen csokoládét szeret, szinte azonnal csokoládéreklámok árasztották el. „Mi van akkor, ha én nem akarok csokoládé hirdetéseket kapni? Tervezik-e, hogy a Facebook felhasználók fizethessenek azért, hogy a hasonló adatokat ne használják fel?” – hangzott a kérdés. Zuckerberg válaszában hosszasan bemutatta, hogyan lehet adatvédelmi beállításokkal elkerülni a hasonló eseteket, illetve beszélt arról is, hogy a célzott hirdetések a felhasználók számára is kényelmesebbek lehetnek, hiszen ekkor nagyobb eséllyel jelenik meg olyan termék, ami valóban érdekelheti, és így nem teljesen felesleges az információ az internetező számára. Az adatvédelemmel kapcsolatos beállítások körében ugyanakkor a meghallgatás során többször is előjött azok bonyolultsága, így az emberek nagy többsége nem tudja megfelelően használni azokat. Ezzel Zuckerberg

is egyetértett, és jelezte, dolgoznak a probléma megoldásán.

5 Anna Eshoo: Az Ön adatai is érintettek?

Zuckerberg: Igen.

A szerdai nap egyik legmeglepőbb kérdése a demokrata Anna Eshoo szenátortól érkezett, aki arról kérdezte Zuckerberget, hogy az ő adatai is érintettek-e a botrányban. A válasz gyors és egyértelmű igen volt, tehát maga a Facebook-vezér adatai is illetéktelen kezekbe kerülhettek.

†1 Célkeresztben a magyar választások

A hosszú meghallgatás során hazánk neve is előkerült. Zuckerberg arról beszélt, hogy a 2016-os amerikai elnökválasztás óta nagy figyelmet fordítanak a Facebook befolyásoló szerepének csökkentésére. Nem csak az Egyesült Államokban, hanem világszerte is, ahol éppen fontos választásokat tartanak, többek között Indiában, Mexikóban, Braziliában, Pakisztánban és Magyarországon is. ✎

ALAPÍTVÁ 1951 központ

A KÖZGAZDÁSZ FÓKUSZ ROVATA



HA NEM LENNE DTK, NEM LENNE NAPKÖZI

PALOTÁS ZSUZI ▾

A Diáktanácsadó Központ (DTK) egyik leglátványosabb tevékenysége a Napközi létrehozása volt. 200 négyzetméteren olyan teret teremtettek, ahol megfér pihenés, magolás és szórakozás. Emellett pedig zászlójukra tűzték az egyetemi hallgatók életminőségének javítását és az esélyegyenlőség biztosítását. Mindez pedig nemcsak szóbeszéd, ismerd meg őket!

HIÁNYPÓTLÓK, MÉGIS KEVESEN TUDNAK RÓLUK

Alapvetően három feladatkört látnak el, amelyek az egyetemi élethez adnak mankókat. Egyrészt segítenek a tanulmányaikban. Mondhatjuk úgy is hogy a már sokak által kritizált, átláthatatlan egyetemi honlap kihatóságosító. Lehet hozzájuk fordulni egyéni tantervek kialakításában, vizsgarend megtervezésében, illetve segítenek a kreditrendszerrel vagy a vizsgaszabályzatokkal kapcsolatos kérdéseinkben is.

Kínálnak még pszichológiai és mentálhigiénés tanácsadást. Arra építenek, hogy az egyetemisták már nem tartják a három lépés távolságot a pszichológusoktól és belátják, hogy az ő érdeküket szolgálják. Nagyjából bármilyen területen problémát érzel, ne

habozz felkeresni a DTK-t, ahol szakképzett pszichológussal beszélgethetsz vagy részt vehetsz tréningeken. Mindez pedig ingyen van, használd ki!

Harmadrészt pedig fontos megemlíteni azt is, hogy tevékenységeik közé tartozik a fogyatékkal élő hallgatók támogatása. Tanulmányi kedvezményeik, illetve mentességeik ügyintézése és egyéb problémáik megoldása.

CSUPASZÍV EMBEREK ÉS KORTÁRS SEGÍTŐK

„Van, amit fontosnak tartok az életben, amivel érdemes foglalkozni, mert akkor létezem igazán.” – olvashatjuk Mayer Máté bemutatkozásában, aki a Toborzás-csapatépítés munkacsoport tagja. Egy fontos gondolatot fogalmaz meg, nevezetesen,

hogy aktív jelenlét nélkül nem sokáig jutunk. Éppen erre törekedve rendeződnek a DTK-tagok munkacsoportokba és látják el a feladataikat. A HR, marketing, rendezvényszervezés és Napközi leosztásban mindenki megtalálhatja azt a feladatkört, ami a legközelebb áll hozzá.

A munkacsoportokon kívül fontos részei a szervezetnek az – általában felsőbb éves – kortárs segítők, akik a hallgatók ügyes-bajos dolgaira specializálódtak. Igyekeznek megoldani a hozzájuk forduló tanulmányi és lelki problémáit, fél évente képzéseken vesznek részt, hogy mindezt a legjobb tudásuk szerint tegyék és pszichológiai témájú előadásokat szerveznek. A szervezetbe a legkülönbözőbb szakokról jelentkeznek, hiszen

egy szuper közösség mellett úgy-mond gyakoronokok lehetnek a saját területükön. Nem kell messze menni, hogy az ember bővíthesse az önéletrajzát, csak meg kell találni a lehetőséget!

KI MÁS, HA NEM TE?

Mint a világon minden, lépésekben gondolkozik a DTK is. Szépen lassan építi ki a csapatát, reménykedve abba, hogy hosszútávon lelkes tagokat nevel ki magának. A Facebook-oldalukra ellátogatva értesülhetünk az színvonalasnál színvonalasabb előadásaikról és társasjáték estjeikről. A tagfelvételük pedig folyamatos. Várják azokat, akik nem bánják, ha a munkájukért szakmai fejlődéssel fizetnek és borralalónak a segítségnyújtás örömét kapják. 🐦

„AZT SZOKTAM MONDANI, A HALLGATÓKNAK, HOGYHA BÁRMILYEN PROBLÉMÁJUK VAN, JUSSON ESZÜKBE, HOGY VAN DTK”

KELEMEN FANNI ▾

A Diáktanácsadó Központ hármas funkcióval bír: tanulmányi és mentálhigiénés tanácsadást biztosít, illetve segíti az egyetemre járó fogyatékosok hallgatói létét. De mit is takarnak ezek a fogalmak? Kik kereshetik fel őket? Többek között ezekről kérdeztem Dr. Németh Mariettát, a Központ vezetőjét.

Mikor kezdett el működni a Diáktanácsadó Központ? A kezdetektől Ön vezeti a Központot?

2003 végén kezdett működni a Központ, tehát lassan 15 éve, ebből 14 évig én voltam itt egyedüli pszichológusként. Egy éve érkezett hozzánk egy másik kolléga, alig egy hónapja pedig két másik munkatárssal bővültünk, akik az angol nyelvi tanácsadással foglalkoznak. Mégsem voltam azonban teljesen egyedül, mert rögtön a kezdetektől voltak velem kortárs segítők. A kortárs segítők olyan, többnyire felsőbb éves egyetemi hallgatók, akik szívesen támogatják információkkal, programok szervezésével, odafigyelésükkel egyetemista társaikat, és ezt azért tudják megtenni, mert ők maguk – életkorukból és helyzetükből fakadóan – átéltek már hasonló nehézségeket, és képzést kaptak arra vonatkozóan, hogyan, mi módon lehet hatékonyan segíteni, vagy észrevenni, kinek van szüksége támogatásra.

Mennyi kortárs segítőtök van? Mi motiválja őket arra, hogy ezzel kezdjenek el foglalkozni?

Korábban úgy gondoltam, az a csoda, hogy egyáltalán vannak kortárs segítőtök, hiszen – bár mára az egyetemen már a társadalmi felelősségvállalás, az önkéntesség jól csengő, azt is mondhatnám, lassan divatosabbá váló fogalmak –, 15 éve ez olyan ritka volt, mint a fehér holló. Mégis, akkor is voltak olyan hallgatók, akik azt gondolták, hogy ők nemcsak az egyéni karrierútjukat akarják itt megalapozni, nemcsak szakmailag akarnak még többet az egyetemből kihozni, hanem az energiáikat arra is szívesen fordítják, hogy segítsenek azoknak a hallgatóknak, akik itt vannak mellettük. Általában 15-25 fős magról beszélünk, akikhez néha hozzászapoódnak, néha elmennek, van, aki 5 éven keresztül itt van velünk, és még egy kicsit vissza is jár, de van, aki csak belekóstol mi is ez, de nem találja meg a helyét nálunk.



Foto: Resselly Kinga

Mivel foglalkoznak ők?

Jelenleg vannak olyan kortárs segítők, akik a szó klasszikus értelmében segítséget nyújtanak, például a tanulmányi tanácsadás területén, így a hatékony időbeosztással, tárgyfelvétellel kapcsolatban, de szerveznek korrepetálásokat, vizsgafelkészítéseket, tanulmánytervezési segítséget adnak, vagy egyszerűen támogatnak abban, hogy minél gördülékenyebb legyen az átmenet a középiskolás és az egyetemista létforma között. Aztán van olyan is, amikor egy kortárral azért jó elbeszélgetni, mert hasonló cipőben járok, hasonló problémáim vannak, nemcsak a tanulmányaimban, de akár a társas kapcsolódásaimban, párkapcsolataimban, vagy a szülőktől való függetlenné válás kérdéseiben. Ezen kívül persze szeretnének hírt is adni magukról, tudatni, hogy léteznek, ezért vannak különböző munkacsoportok, mint a marketingesek, akik a különféle rendezvényeket, és a NapKözi programjait népszerűsítik,

vagy a HR, ami a kortárs segítők utánpótlásáról gondoskodik.

A Diáktanácsadó Központ kiemelkedő és egyedülálló projektje a NapKözi. Mi hívta létre ezt a teret? Hogyan működik most és mik a jövőbeni tervek?

2013 november 18-án nyitottuk meg ezt az országos viszonylatban is egyedülálló teret. Tudomásom szerint egyetlen felsőoktatási intézményben sincs ekkora alapterületű, a hallgatókat szolgáló pihenő- és közösségi tér. Akkoriban tágran értelmezett egészségvédő céllal hoztuk létre, hogy lehessen ott nap közben is pihenni, más részről pedig legyen tere a közösségépítésnek, hiszen azt már tudjuk egy ideje, hogy a társas támogatottságnak egészségvédő hatása van. A NapKözi a DTK és a kortárs segítők által működtetett, klasszikusan alacsony küszöbű szolgáltatás, tehát bárki bemehet oda, 9:30-tól 5-ig tanulhat, pihenhet, beszélgethet kedvére. A

Corvinus híres arról, hogy sok és nívós szakkollégium és diákszervezet működik itt, de ezekbe magas a belépési küszöb, és ha valaki már be is került, akkor is kapaszkodnia kell – van, amikor erőn felül is – a bennmaradásért. A NapKözi viszont olyan pihenő- és közösségi tér, ahová szabadon járhat bárki, és találhat társakra, közösségre. Erre szolgálnak azok a programok is, amiket kínálnak 17 óra után, mint pl. társasjátékestek, filmvetítések, különféle pszichológiai témák feldolgozása szakemberek segítségével, tréningek stb. A NapKözi a kezdetektől a kortárs segítő hallgatók üzemeltetik. Az egész úgy kezdődött, hogy egy kortárs segítő, a menzára menetet bekukucskált ebbe – az akkor még lezárt térbe, és látta, hogy nem nagyon van ott semmi. Ez akkoriban egy bútorraktár nem használt része volt. Az Egyetem vezetőségének köszönhetően megkaptuk ezt a teret, és leselejtezett, használt bútorokat, de minden egyebet nekünk kellett megoldani. Először szekrényeket forgattunk be, hogy legyen választva a bútorraktár többi részétől, aztán súroltunk, festettünk, takarítottunk, dekorációkat gyártottunk heteken keresztül. Igazi hőskörmök emlékszünk erre az időre. Mára már ott tartunk, hogy van egy költségvetésünk, így tudunk a NapKözi-be bútorot venni, megújulni. Azt gondolom, hogy a NapKözi kihasználtsága igazolja, hogy jó irányban dolgoztunk anno. Persze állandóan tervezés és újratervezés folyik, a kortársak is keresik azokat a lehetőségeket, amivel még több hallgató számára tehetik vonzóvá a teret. Ilyen új terv a TED x, aminek az első – most még próbaképpen csak belső – előadásai már lezajlottak, de ezt szeretnénk szélesebbre nyitni, prezentációs tanácsadással egybekötve, vagy ilyen a mini inkubációs ház elképzelés, ami különféle egyetemi órák kereteiben zajló, főleg a társadalmi felelősségvállalás témakörében induló projekt születéséhez adna támogatást, teret. Ennek keretében valósult meg

egy-egy olyan projektterv, mint a használt könyvesere és ruhacsere, vagy életmentő tanfolyam is.

Mi történik onnantól kezdve, hogy valaki megkeresi a Központot?

Amennyiben pszichológiai tanácsadásra jelentkezik valaki, azt e-mailben teheti meg. Ekkor megegyezünk egy mindkettőnknek alkalmas időpontban. Szerencsére még tudjuk tartani, hogy maximum 2-3 héten belül időpontot ajánlunk, és nincs nagyon hosszú várólista. Ezért is fontos, hogy a megbeszélte időpontokat tartsuk, mert ha csúszás van, akkor másnak is várnia kell. A konkrét találkozás alkalmával először rákérdezek, hogyan talált ránk az illető, ez fontos visszajelzés nekünk, hogy ki milyen csatornán jut információhoz a DTK-ról. Ezután megbeszéljük a tanácsadás általános kereteit. A hallgatónak tudnia kell, hogy ez a szolgáltatás ugyanúgy működik, mint általában máshol is a pszichológiai tanácsadás, de ezt ingyen veheti igénybe. Átlagban 4-5 alkalommal találkozunk valakivel egy tanácsadás keretében, persze ez függ a probléma jellegétől.

A tanácsadás kifejezés számomra egyszeri alkalmat feltételez. Ezek szerint ez nem így van?

Igen, ez egy félreérthető kifejezés. Nagyon sokan azt gondolják, hogy ide tényleg tanácsért jönnek, de a padlás tele van tanácsokkal, ezek általában inkább arra jók, hogy mit ne fogadjunk meg, vagy hogyan toljuk át a felelősséget magára a tanácsot adóra: „Ő mondta, hogy ezt csináljam.” A tanácsadási alkalom egy olyan segítő beszélgetés, amiben valamilyen problémára fókuszálunk, valamilyen elakadásra, nehézségre, amivel aktuálisan küzd az, aki ide érkezik. Abban segítünk, hogy jobban megértse saját magát ebben a helyzetben, miért úgy reagál ahogy, és miért jelent problémát számára az adott helyzet. Ezen túl, persze feltárjuk azokat a lehetőségeket, belső és külső erőforrásokat, amelyek rendelkezésére állnak. Nagyon sokszor elég annyi, hogy levesszük a terhet a hallgató válláról azáltal, hogy azt mondjuk, a problémája az adott körülmények között érthető. Van, hogy az is segít, ha realisabban értékeli a helyzetét és látja, hogy mások is küzdenek hasonló problémával, mint ő. Szóval van, amikor nagyon kevés is elég, de azért túlnyomórészt több alkalom közös együtt gondolkodás és komoly belső munka szükséges ahhoz, hogy valaki

úgy érezze, rendben van, innentől már újra egyedül is elbalogul. Aztán vannak persze súlyosabb esetek, amik nem kezelhetők a tanácsadó keretein belül, ilyenkor abban mindig segítünk, hogy a hallgató számára leginkább megfelelő, professzionális ellátásba irányítsuk.

Milyen ügyekkel kapcsolatban kereshetik a Központot a hallgatók?

A beiratkozáson azt szoktam mondani a hallgatóknak, hogyha bármilyen problémájuk van, jusson eszükbe, hogy van Diáktanácsadó Központ az egyetemen. Én azt gondolom, hogy ezt a többség ezzel együtt mégis elfelejti, de ha előkerül egy probléma, akkor valahonnan a tudat mélyéről előhúzzák ezt az információt, és eltalálnak hozzánk. Nem szoktuk pontosan megszabni, hogy milyen problémákkal fordulhatnak ide, mert egyrészt ügysem marad meg a fejekben, másrészt pedig nem is biztos, hogy be tudja helyezni a problémáját valamilyen kategóriába. Lehet, hogy olyan dologgal fog idejönni, ami nem ránk tartozik, de akkor legalább abban tudunk neki segíteni, hogy hova tud továbbmenni. Mondhatnám azt, hogy csak tanulóval összefüggő ügyekben lehet tanácsot kérni, de vajon a párkapcsolati probléma, ami miatt éppen órára sem jár, hova tartozik?

Mit lát a diákok „legnagyobb ellenségének”?

Szerintem nincs legnagyobb ellenség, de vannak gyakrabban előforduló nehézségek. Manapság, a korábbiakhoz képest is többször keresnek meg minket a társas kapcsolatok hiánya, kezelésének nehézsége, az elmagányosodás, az izoláció érzése miatt. Van, aki nem tudott, vagy épp félt elmenni a gólyatáborba, vagy esetleg ott volt, de mégsem sikerült kapcsolatokat kialakítania. Itt az egyetemen elvész a klasszikus osztály, nehezebb az ismerkedés. Van, akinek ez könnyebben megy, de van, aki nehezebben engedi el a szülőket, az otthoni barátokat, és teremt új kapcsolatokat. Közben sokan azt látják, hogy körülöttük mások vígan veszik az akadályokat. Szerintem a Corvinuson hatványozottan igaz, hogy a hallgatók szerint fontos azt mutatni, hogy velem minden rendben van. Azt gondolják, az a sikeres, akinek semmi gondja nincs, aki mindent könnyen és könnyedén vesz. Ez a hozzáállás nagyon megnehezíti, hogy az ember maga előtt is felvállalja, ha valami nincs rendben, és emellett nagyon nehéz elfogadni, hogy lehet hibázni is. Ide azok járhatnak,

akik nagyon sok energiát fordítottak arra, hogy bekerüljenek az ország egyik legjobb egyetemére. Van, aki a nagy hajtás után már elsöben a kiégéssel küzd, mások pedig nem tudják, miért is vannak ezen az egyetemen, azonkívül, hogy ez a legjobb egyetem, miközben valami egészen más érdekelné őket. Újabban pedig megjelentek azok a problémakörök, amik azzal függnek össze, hogy a hallgató egyszerre egyetemista és dolgozik, se itt, se ott nincs 100 %-ban, rohan egyik helyről a másikra, csak magára nincs ideje. Erre a helyzetre, hogy hogyan lehet ezt jól csinálni, vagy lehet-e egyáltalán, még nem alakultak ki jól használható forgatókönyvek.

Mi hívta létre azt az igényt, hogy angol nyelven is lehetőség legyen tanácsadást igénybe venni? Mi a helyzet a külföldi hallgatókkal?

Elég nagy számban, és többféle képzési formára érkehetnek az egyetemre külföldi hallgatók. Jöhetnek ugye Erasmussal, csak egy félévre, vagy akár az angol nyelvű képzésekre is jelentkezhetnek, ezáltal hosszabb időt töltve nálunk. A karokon működő nemzetközi iskolák jelezték, hogy megnövekedett igény lenne pszichológiai tanácsadásra, így vettünk fel két angol nyelven tanácsadást végző pszichológus kollégát. Az a tapasztalatunk, hogy a legnagyobb problémát az úgynevezett kultúrsokk jelenti, ami a hirtelen kultúraváltásból adódik. Ez az élet számtalan területén okozhat nehézséget, onnantól kezdve, hogy másképpen kell kommunikálni itt a tanárokkal, mint a hazájában, egészen odáig, hogy nem a megszokott és szeretett ételeit eheti nálunk. Mindehhez a külföldi diák még intenzívebben éli át, hogy szülői, baráti segítség nélkül maradt. Természetesen ők is sokszor ugyanazokkal a problémákkal érkeznek, mint a magyar hallgatók, így a szokásos, életkorhoz kapcsolódó krízisek náluk is előfordulnak, mint például a felnőtté válás, az életcél megtalálásának nehézségei, a párkapcsolati és kapcsolati nehézségek. Vannak köztük olyanok is, akiknek azzal, hogy külföldre jöttek tanulni, az a rejtett céljuk is megvolt, hogy elmeneküljenek otthoni problémáik elől. Ez azonban nem így működik, és a megoldatlan problémák jó részével itt kénytelenek szembenézni. És persze, vannak olyanok is, akik természetes módon használják a pszichológus szakmai segítségét valamilyen kérdés-

kör tisztázására, hiszen ők erre voltak otthon is szocializálva, ezt az igényt hozzák magukkal.

Térjünk át a Diáktanácsadó Központ munkájának harmadik felére, a fogyatékkal élő hallgatóknak való segítségnyújtásra. Úgy tudom létrehoztak számukra egy pihenőhelyiséget is az E épületben. Milyen egyéb lehetőségeket nyújtanak nekik?

A pihenőhelyiséget (E.240.1) a fogyatékkal élő hallgatóinknak hoztuk létre, de tartósan beteg és kisgyerekes hallgatók is igénybe vehetik, hiszen itt alkalmuk van beadni maguknak akár a szükséges injekciót, megmelegíteni a speciális ételüket, vagy ellátni a kisgyereket. Az egyetemen minden karon van egy-egy fogyatékosügyi koordinátor, akik az adott karon, a fogyatékkal élők esélyegyenlősége érdekében tevékenykednek. Mivel sokféle fogyatékoság létezik, ezért ez egy szerteágazó munka, és leginkább egyéni szintű igényfelmérést és foglalkozást igényel. Jelenleg közel 60 fogyatékkal élő hallgatóról tudunk, a felük tanulási zavarral küzd, például diszlexiával, diszgráfiával, vagy diszkalkuliával. Ezen kívül vannak mozgásukban akadályozott, vak vagy gyengén látó, illetve siket vagy nagyothalló hallgatók is. Számukra az egyetem a tanulmányaik során bizonyos kedvezményeket biztosít, például ilyen kedvezmény lehet, hogy írásbeli vizsga helyett választhatják a szóbelit, vagy éppen fordítva, vagy igényelhetnek például jeltolmácsot, de kölcsönözhetnek laptopot is, akár az egyetemi létük teljes időtartamára. Anyagi támogatást nyújtunk ahhoz, hogy Erasmusra vagy más ösztöndíjjal külföldre mehessenek, és a felmentések helyett szorgalmazzuk, és támogatjuk, hogy tanuljanak nyelveket akár siketen, vagy diszlexiásan is, hiszen sokszor képesek rá, csak más módszerekkel, esetleg komótosabb tempóban. Április 16-tól elkezdődik egy érzékenyítő program-sorozat is, Kerek-eS néven, amit a Kézenfogva Alapítvány támogatásával szervezünk. Már tavaly debütált ez a program, idén pedig szeretnénk új elemekkel bővíteni, így pl. lesz természetes akadálypálya az egyetemen, ahol végig kell menni kerekesszékkal. Bárki beleülhet egy kerekesszékebe, akár egy napra is magával viheti, hogy megtapasztalhassa, milyen helyzetekkel kell megbirkóznia egy mozgássérültnek a mindennapiában. ↗

AZ EGYETEMI ÉLET ÁRNYOLDALAI

HENCZ TAMARA ▾

A középiskola egy zárt burok, ahol sokkal több a kötöttség, mint az egyetemen. A tanárok és a szülők jobban beleszólnak az ember életébe, és a diákok egy megszokott, jól ismert közegben élik mindennapjaikat. Van egy állandó időbeosztás, egy napi rutin. Ez azonban mind felborul az egyetem elkezdésével. A felsőoktatásban eltöltött évekről azt mondják, életünk legizgalmasabb éveit lehetnek. Mégis vannak, akik egyáltalán nem így érzik, egyre több hallgató kéri problémái kezeléséhez szakember segítségét is.

Az első év

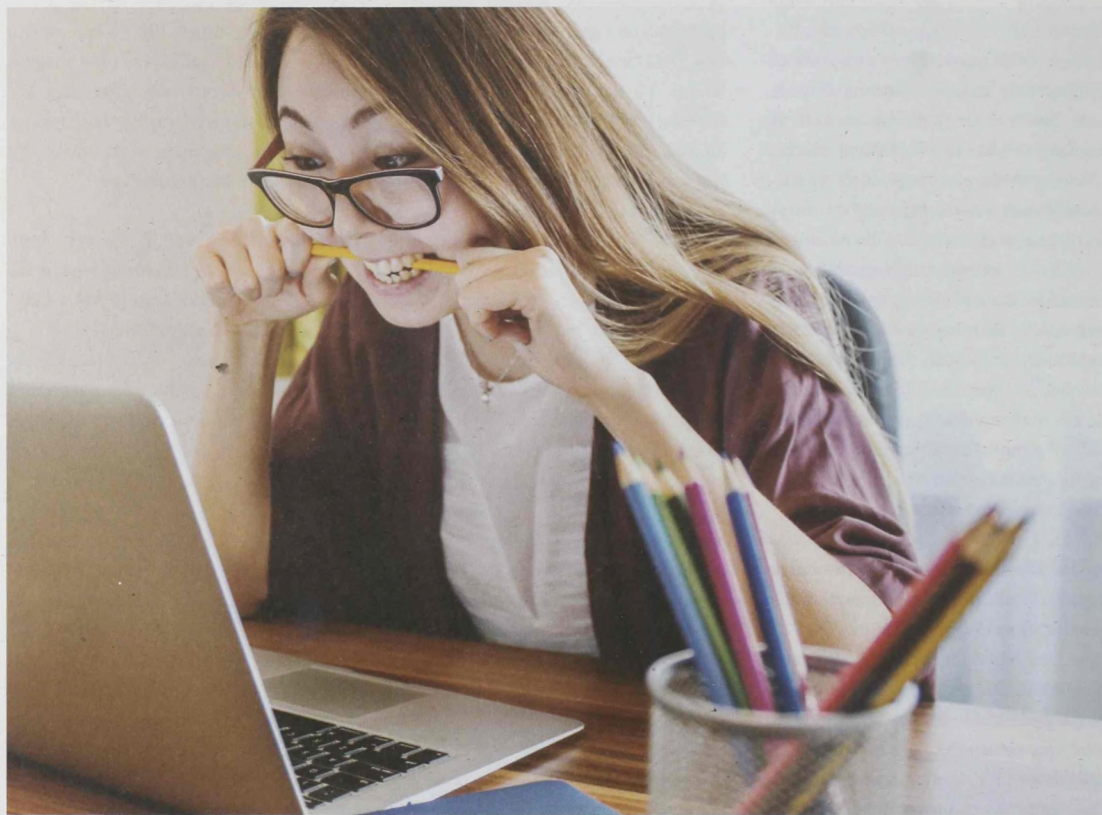
Az egyetem elkezdésével a családi kötelékek gyakran meglazulnak. A hallgatói élet könnyen beszippantja az új diákokat, az egyetemi kötelességek mellett kevés idő jut a szülőkre. Sokan kollégiumba vagy albérletbe költöznek és egyik pillanatról a másikra meg kell tanulniuk önállóan élni. A hirtelen jött szabadságnak először örülnek a fiatalok, de aztán inkább tehernek érzik. Legtöbbször csak a kollégium díját engedhetik meg maguknak, viszont az ottani körülményeket nagyon nehéz az otthoni viszonyok után megszokni.

Az egyetemi légkör sokkal személytelenebb a középiskolai osztályoknál. Általában a már jól ismert közeg elvesztését nagyon nehezen dolgozzák fel, nem sikerül beilleszkedniük az új közösségbe, nem tudnak új kapcsolatokat kialakítani. A szűk családi kör és a régi barátok távol vannak, amellyel nehéz egyedül megbirkózni.

Egyetem alatt

Az egyetemi évek alatt a jövővel kapcsolatos kérdések száma egyre csak nő. A hirtelen jött önállóság mellett újra meg kell tanulni időbeosztást csinálni, megtanulni, mire mennyi időt lehet és kell szánni. A vizsgaidőszak azonban még tökéletesen teljesített beosztással is megviseli a hallgatókat. Sokuknak nagyon fontos a kitűnő átlag, mert ha az állami ösztöndíjat képesek is megtartani, a kollégiumba többszörös a túljelentkezés, és ha nem sikerül bejutniuk, albérletet nem tudnak finanszírozni. Emellett rengeteg tanuló dolgozik is az egyetemi évek alatt, a szülők nem minden esetben tudják anyagilag támogatni gyermekük továbbtanulását. A munkaidőt pláne nehéz összeegyeztetni a vizsgaidőszakkal.

Az egzisztenciális gondokon kívül sok hallgató rádöbben az



évek során, hogy nem hozott jó döntést, nem az általa választott szakon kellene tanulnia, nem fogja később szeretni a munkáját. Az egyetemi jelentkezésnél a legfontosabb szempontok egyike a képzés utáni várható jövedelem, nem gondolnak bele eléggé, hogy érdekelni fogják-e őket az egyetemen tanultak, élvezni fogják-e a munkájukat. Azonban többségük nem hagyja abba a képzést, vagy az állami támogatás visszafizetési kötelezettsége miatt, vagy a szülői elvárások hatására. Ezért az órákra kedvetlenül járnak, nincs érdeklődésük, a vizsgára pedig gyomorgörccsel készülnek fel és mennek el. A legtöbb szakon vannak olyan kötelező kurzusok, amelyeken elkötelezően magas a bukási arány. Sokszor agyműködést serkentő gyógyszerekkel, folyamatos kávé- és energiával-fogyasztással élik túl

a vizsgaidőszakot, a stresszt pedig egyszerűen alkohollal próbálják oldani. Ezekből gyakran alakul ki a hallgatóknál függőség.

Szüleiknek nem akarják bevallani, hogy nem érzik jól magukat, illetve legtöbbször nem alakított ki mély szociális kapcsolatokat, így nincs kivel beszélniük a problémáikról, emiatt gyakran depresszióssá válnak.

Diplomaosztó utáni dilemmák

Ha a hallgatók megkapták a diplomájukat, friss pályakezdőként számos gátlással küzdenek. A kötelező szakmai gyakorlat során rengeteg helyen nem a leendő munkájukkal kapcsolatos feladatokat kell ellátniuk vagy elsajátítaniuk egy ott dolgozótól, hanem általános, szakmai tudást nem igénylő irodai munkát kell végezniük. Nem

szereznek olyan tapasztalatot, ami adna egy kezdeti önbizalmat a munkahelykereséshez.

Emellett sokan szembesülnek az- zal is, hogy az általuk választott területen nehéz elhelyezkedni, vagy éppenséggel el lehet, de egy jól jövedelmező szakma helyett olyat tanultak, ami érdeklé őket, viszont nem keresnek vele eleget egy átlagos életszínvonal fenntartásához. Emiatt felmerül a dilemma, hogy maradjanak itthon, dolgozzanak alacsony fizetésért vagy tanuljanak valami mást, akár költözzenek külföldre, hátrahagyva a családjukat, barátait, és az egész életüket.

Ezek a kérdések a legtöbb diákot állandóan nyomasztják, és folyamatosan próbálják keresni rá a megoldást. Egyre többször fordulnak szakemberekhez segítségért, mivel úgy látják, mással nem tudnak beszélni a problémáikról. ✍

MEGÉRNÉ ÉPÍTENI RÁ A MONOPOLYBAN: CINEMA CITY

PALTOÁS ZSUZI ▾

Kényelmesebbek a székek, mint otthon a kanapé, minden aktuális film a műsoron van, és a plázákban mindig kiemelt helyet kap. Igen, ez mind elmondható a Cinema Cityről – amellet persze, hogy jelentős támogatásokat is bezsebel. De vajon minden téren egyeduralgó a piacon? És vajon miért alakult ki ez a megkérdőjelezhetetlen, monopol helyzete?

KI A NAGYFŐNÖK?

A Cinema City izraeli tulajdonú mozihálózat, ami nem csupán annyit jelent, hogy Tel-Avivban van a központ, hanem azt is, hogy bizonyos döntések jogát sem adják ki a kezükből. Ha ezt levetítjük Magyarországra, akkor azzal szembeesülünk, hogy a magyar filmekről is határon túlról rendelkeznek. Azonban a mozihálózatnak jobban utánanézve kiderül, hogy ez nem feltétlenül Izraelt jelenti, ugyanis a magyar mozik fölött egy holland cég áll, amit 2014-ben egy Cineworld nevű angol vállalat vásárolt fel. Arról tehát, hogy a magyar filmek túlélnek-e a – piac 80%-át uraló – Cinema City mozikban, nem magyar szakértők döntenek.

Mivel a filmek műsoron tartásában a moziüzemeltetőké a végső szó, előfordulhat, hogy ha az adott film nem érte el az optimális nézőszámot, akkor egyszerűen leveszik a műsorról. A minimális vetítési idő a premierről számítva általában 2-4 hét között mozog. A film bevételeire nagy befolyással van a napi előadások száma és a vetítőterem befogadóképessége. Emellett fontos tényező még a bemutatók időzítése is, hiszen túl sok egyforma műfajú film sem lehet egyszerre műsoron, a vezető amerikai filmstúdiók pedig majdnem egy évre előre egyeztetik a nagyobb premiereket. Ilyen körülmények között kell tehát a magyar filmeknek itthon jól teljesíteni, hogy az amerikai sikerfilmek ne szorítsák le őket a műsorról.

A KAPASZKODÓ KISEBB MOZIK

A Cinema City tagadhatatlan monopolhelyzete mögött nem csak egyszerű népszerűségi mutatók állnak. A kisebb, úgynevezett „art” vagy művész mozik költségvetése jóval elmarad a Cinema Cityétől és ebből fakadóan például később – vagy egyes esetekben egyáltalán



nem – tudtak átállni digitális vetítésre. Mivel ezt a folyamatot az motiválta, hogy a filmek is digitálissá váltak, azok a mozitermek, amelyek nem tudták előteremteni a megfelelő összeget vagy pályáztak, vagy bezártak. Az „art” mozik városi önkormányzatok tulajdonában állnak, szóval a támogatáshoz helyi pályázatokon keresztül tudnak hozzájutni. „Az „art” mozihálózat digitális fejlesztésére 2011 óta évente 100 millió forint állami támogatás állt rendelkezésre, [...] de ezen felül kevés pályázati lehetőség volt a fenntartásukra a Magyar Mozgóképek Közalapítvány megszűnése óta” – olvashatjuk a Gazdasági Versenyhivatal 2016-os Piacelemzésében.

Emellett pedig szintén érdemes megnézni a témában írott cikkek címeit és a közhangulatot befolyásoló véleményeket, melyek szerint: „Egy digitális mozi mind felett”, „Behalnak a kismozik” vagy pedig „A kisebb vidéki mozik nem tud-

nak megfelelő alternatívát nyújtani”. Ezek a kiragadott félmondatok sajnos helytállóak, még akkor is, ha olyan véleményre is rá lehet akadni, hogy „érdekes módon például a Mammut és az Allee környékén élő lakóközösségnek, látványosan egy nyugdíjas korosztálynak igénye van ezekre a művészfilmekre. Elsősorban a rendezővel és a színészekkel, esetleg a témával lehet eladni őket.” – tudhatjuk meg egy Buda Andreával, a Cinema City marketing igazgatójával készült interjúból. A kisfilmszínházak küzdelme azonban akármennyire is nemes, nem valószínű, hogy célt fog érni, hiszen a támogatásban akkora különbségek vannak, hogy azt a szakadékot nem tudják lelkesedéssel, értékes tartalommal és jószándékkal áthidalni.

MEKKORA A SZAKADÉK?

A Cinema City nemrég közölte, hogy 1 milliárd forintot fordít mozifelújításra, ebből már a Győri 4DX terem meg is nyitotta kapuit, amely-

hez 300 millió forint beruházás volt szükséges. A maradék összegből igyekeznek kigazdálkodni az Aréna Plázában lévő, a szolnoki és a szombathelyi mozi részleges és a miskolci és a székesfehérvári mozi teljes felújítását.

Ha mérlegre tesszük a fentebb említett art mozihálózatra szánt 100 millió és a győri mozira szánt 300 millió forintot, akkor beláthatjuk, hogy már-már legyőzhetetlen féllél kell szembe szállni. Azonban van egy terület, ahol a művész mozik főként vannak a Cinema City-vel szemben: a fővárosi önkormányzat tulajdonában vannak, éppen ezért nem köti őket szerződés, a műsoron nem csak aktuális, sikergyanús filmek sorakozhatnak. Lehet régi, fekete-fehér filmeket vetíteni vagy akár a nagysikerű magyar filmjeinket a megszokottnál sűrűbben – ezért adnak otthont filmfesztiváloknak és ezért szolgálhatnak helyszínül izgalmas pódiumbeszélgetéseknek. ✎

„... ÉS SZÍNÉSZ BENNE MINDEN FÉRFI ÉS NŐ”

TOMA FRANCISKA ▾

Az MTI 2016-os beszámolója szerint folyamatosan emelkedik a színházlátogatók száma Magyarországon – Budapesten például minden lakóra 2,5 színházlátogatás jut évente –, 2015-ben pedig 170 színház működött az országban. Ezek a számok a következő kutatásra még magasabbak lehetnek, de tudjuk-e, hogyan működik egy színház pontosan, hogyan tartja fenn magát? Írásunkban Budapestre koncentrálnak.

A mint azt sejteni lehet, a színház jóval több a színészkedésnél: amögött, amit a közönség lát, komoly munka folyik, a társulat mögött egy egész csapat áll a takarásban. Habár az előadásokat nézve nem gondolunk rá, a művészi hozzáadott értéken túl egy színház ugyanolyan gazdasági szervezet, mint bármelyik hétköznapi vállalat. Igaz, kicsit szokatlan munkarenddel és – habár a jegyárak van, hogy azt sugallják, de – nem profitorientált formában. A színházak így költségvetési intézményként (pl. Budapesti Operettszínház, Magyar Állami Operaház) vagy nonprofit korlátolt felelősségű társaságként (pl. Madách Színház, Karinthy Színház) működnek,

mindemellet pedig gyakran önkormányzati tulajdonban állnak. Ennek oka, hogy saját bevételeikből nem tudják fedezni kiadásait, így központi költségvetési támogatásból, tulajdonosi forrásból vagy pályázatokon keresztül tartják fenn magukat.

A formát illetően tehát a színházak általában két csoportba esnek. A költségvetési intézményként működő szervezetek kiadásait részben vagy egészben az állami költségvetésből fedezik. Az ilyen szervezetek szerepe a társadalomban a közösségi szükségletek kielégítése, így ebbe a kategóriába gyakran tartoznak oktatási vagy igazgatási intézmények is. A nonprofit kft. társasági formáját 2007 közepétől vezették

be Magyarországon: ezek ugyanúgy, mint egy profitorientált kft., törzstőkével indulnak, és jórészt ugyanolyan szabályok vonatkoznak rájuk azzal a kivétellel, hogy az eredményt nem oszthatják fel a tulajdonosok közt, azt osztalékként nem fizethetik ki.

Nonprofit társaság lévén a színházak általában segítségre szorulnak önmaguk fenntartásában. Támogatási lehetőség számukra például a tao-törvény, amely szerint az előadó-művészeti szervezetek – köztük a színházak – minden eladott jegy után akár 80 százalékos támogatásban részesülhetnek a vállalatok társasági adójából, ami közpénznek minősül. Ez persze több csalásra is okot adott az elmúlt

időszakban, például az Anonymus Színház egy nemlétező koprodukciós előadásra hivatkozva jutott 1,15 milliárd forintnyi támogatáshoz három év alatt. Emellett kormányzati támogatások is állhatnak a színházak rendelkezésére, az EMMI beszámolója szerint például 3 milliárd forintból újul meg a Nemzeti Színház színpadtechnikája és a Thália Színház Mikroszkóp Színpada.

Habár a nagyobb budapesti színházak mind önkormányzati vagy állami tulajdonban működnek, említést kell tennünk a magán-színházokról is, amelyek kizárólag a jegybevételekből tartják fenn magukat – cserébe függetlenek lehetnek, ami a másik kategóriáról sajnos nem mindig elmondható. ↗

SZÍNHÁZAK VERSENYE

Habár a művészetet nem kilóra mérjük, a színházak is a bevételeikből élnek. Lássuk, a 2016-os értékesítés nettó árbevétele alapján mely színházak bizonyultak a legnagyobbak Budapesten – azok közül, amelyek beszámolója nyilvánosan elérhető.



Tutti'n'roll, forte

TOMA FRANCISKA ▾

Az EMMI nyilvántartása alapján az országban 2016-ban 72 komolyzenei együttes működött Magyarországon (beleértve szimfonikus zenekarokat és énekkarokat is), ebből 32 Budapesten. Hogyan tartják fenn magukat, milyen forrásokra támaszkodhatnak? És mi a helyzet a könnyűzenével?

Pontosan két éve, 2016 áprilisában olvashattuk mindenhol, hogy a Fővárosi Közgyűlés jelentős támogatást, egészen pontosan 200 millió forintot vont meg a Budapesti Fesztiválzenekartól. Az évad közepén történő, tárgyalás nélküli forráselvonás igencsak felborította a világhírű zenekar előre eltervezett programját, Fischer Iván karmester videóüzenetben ismertette a következményeket közönségével: elmaradt harminc iskolai, gyerekeknek szóló hangszerkóstoló, tíz gyerekopera előadás, három nagyzenekari hangverseny a Művészetek Palotájában, egy éjféle koncert a Millenárison, tíz előadás idősek otthonában, három templomi hangverseny, három vidéki zsinagógákban rendezett hangverseny, három hátrányos gyerekeknek szervezett koncert és egy külföldi turné. A hosszú felsorolásból egyértelműen látszik, hogy a zenekar milyen sokrétű tevékenységet végez a társadalom széles rétegeinek számára, valamint, hogy az évad közbeni támogatásvonás milyen romboló hatással lehet egy zenekar életében. Ezzel ellentétben 2017-et Balog Zoltán emberi erőforrások minisztere a nagy kulturális beruházások évének nevezte: ennek keretében a szimfonikus zenekarok és énekkarok állami támogatása másfél milliárd forinttal emelkedett a 2016-os költségvetés maradványából. Az összeget húsz együttes közt osztották fel, közülük 134 millió forintot a Nemzeti Filharmonikusok kaptak – akik így összesen 2 milliárd forintnyi állami forrásból származó támogatásban részesültek 2017-ben –, 40 millió forint pedig a korábban említett Budapesti Fesztiválzenekarnak jutott. Amint láthatjuk, a magyar zene világában hatalmas összegek mozognak, és a szerencsések nagy szelethez juthatnak a támogatások tortájából. A szerencse azonban nem a véletlennek köszönhető, abban nagy szerepet játszik a minősítés.



Nemzeti vagy kiemelt?

Az EMMI rendelet alapján az előadó-művészeti szervezetek – pl. színházak, zenekarok, tánc együttesek – nemzeti vagy kiemelt minősítést kaphatnak. A nemzeti minősítésű szervezetek fenntartója az állam, vezetőjét az előadó-művészeti törvény alapján bízták meg, valamint „a magyar előadó-művészeti életben betöltött szerepe, a művészeti tevékenysége a magyar nemzeti kulturális identitás és hagyományok őrzése, fejlesztése, a kulturális érték- és mintaközvetítés szempontjából kiemelkedő jelentőségű”. Kiemelt szervezet lehet olyan együttes vagy társulat, amely önkormányzati fenntartású, vezetőjét az előadó-művészeti törvény alapján bízták meg, valamint „a fővárosi, illetve a megyei előadó-művészeti életben betöltött művészeti, kulturális szerepe, az általa nyújtott művészeti szolgáltatások tartalma és művészeti értéke az állami támogatási és az önkormányzati fenntartói vagy támogatási szerepvállalást egyidejűleg és tartósan indokolja”. Ezen feltételeken túl szimfonikus zenekarok és énekkarok esetében meghatározott a kötelező éves hangversenyek száma (zenekar esetében ötven, énekkaroknál negyven), emellett pedig a tárgyi feltételek és fizetendő-szám

teljesítése. A központi költségvetésből ezen minősítések alapján lehet támogatáshoz jutni – minősítéssel nem rendelkező együttesek pedig pályázat útján kaphatnak pénzügyi erősítést.

A 2018-as torta

Hogyan is alakulnak a támogatások 2018-ban a zenei világban? Az előadó-művészeti világra az önkormányzatok fenntartásában működő együttesek esetében összesen 12,8 milliárd forint jut, amelyet az állam havi részletekben, nettó finanszírozás keretében juttat el az önkormányzatok részére. A támogatás mértékét az Előadó-művészeti Bizottságok és a Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács javaslata alapján a kultúráért felelős miniszter állapította meg. A zeneművészeti szervezetekre így összesen 2,9 milliárd forint jutott, amelyből a nemzeti minősítésű zenekarok 1,6, míg a kiemelték 0,9 milliárd forintban részesülnek. Közülük legtöbbet a pécsi Pannon Filharmonikus Zenekar (285,5 millió Ft) és a Szegedi Szimfonikus Zenekar (280,9 millió Ft) kapja. Az énekkarok jóval kisebb támogatásban részesülnek, a nemzeti minősítésű debreceni Kodály Kórus 151,5 millió, míg a Nyíregyházi Cantemus Kórus 120 millió forintban.

A rock sem marad ki

A sokak által Cseh Tamás Program néven ismert könnyűzenei támogatási rendszer 2017-ben nevet változtatott, és immár Hangfoglaló Programként folytatja tevékenységét, ugyanúgy a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) keretein belül. Az első számú cél a hazai zenekarok fellépési lehetőségeinek bővítése itthon és külföldön. Az előadók több alkategóriában kaphatnak támogatást, induló zenekarok 2016-ban például átlagosan 2 millió forinthez jutottak, nemzetközi szereplés támogatására pedig akár 5,5 millió forintot is kiosztottak.

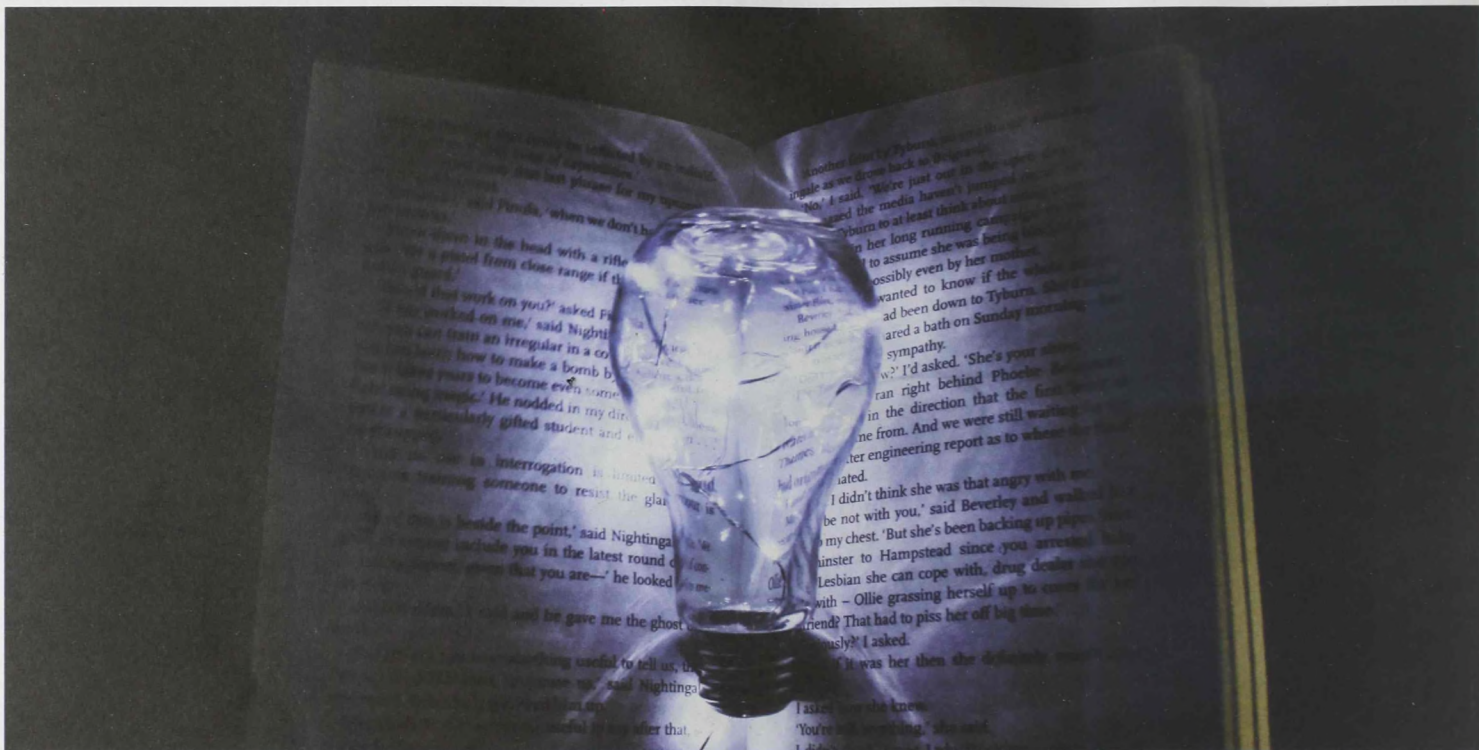
Zenére fel!

Mind a könnyű-, mind a komolyzenében tehát számos lehetőség nyílik pályázatok elnyerésére, számos együttes részesül finanszírozási segítségben állami forrásból. Fontos azonban látni, hogy a források jórésze kevés kézben összpontosul, induló zenekaroknak és kisebb szimfonikusoknak vagy énekkaroknak nem sok lehetősége van támogatáshoz jutni. Reméljük, ez a jövőben valamelyest megváltozik, és Kodály országában a zene ténylegesen mindenkié lesz. ▸

EGY ÜGY, AMIÉRT AZ EMBEREK AZ UTCÁRA MENNEK: IRODALOM

PALOTÁS ZSUZI ▾

Egy este, mikor exponenciálisan megnőtt az művészeti beállítottságuk száma az utcán. A hatodik kerület megrészegült az irodalomtól, kavargtak a lakosai és felolvasásoktól voltak hangosak az épületei.



AZ Irodalom Éjszakája idén is egy kényelmes cipőt, egy művészetbolond barátot, valamint egy jó adag türelmet és tartalék lelkesedést igényelt. A hatodik kerületnek 21 helyszínén olvastak fel a Radnóti Színház színészei egy-egy külföldi novellát. Többnyire európai országokból hallhattuk a magyarra fordított rövid részleteket, de japán, török és izraeli írásművek is bekerültek a válogatásba. A helyszínekről szólva: egészen változatos – nem feltétlenül vendégek fogadására tervezett – kisebb helyiségek teltek meg érdeklődőkkel.

Hét órától egészen fél tizenegyig tartottak a fél órás blokkok, azonban valójában nem volt olyan, aki el tudott volna menni – a maximális – nyolc felolvasásra. A helyszínek ugyan közel, pár perces sétátávolságra voltak, de a nagy érdeklődés miatt a sorban állások sokszor több mint fél órát vettek el. Emellett persze elképesztően jó

volt tapasztalni, hogy az emberek a márciusi mínuszokban felutaznak Budapestre azért, hogy számukra ismeretlen szerzeményeket, nem feltétlenül populáris helyszíneken hallgassanak. Természetesen sokak számára húzóerők lehetnek a színészek vagy akár a program ingyenessége, de merem remélni, hogy voltak olyanok is, akik hozzám hasonlóan, inkább a novellák fülszövege alapján döntve válogattak a kínálatból.

Én azért, hogy az este ne torkoljon rohanásba és a végére ne érjem el a végkimerülést, megfeleztam a listát és csupán négy helyszínt mentem el. Úgy érzem jó döntés volt, hiszen az évés beiktatása mellett fontos, hogy a szövegek üledjenek és lehessen rajtuk gondolkodni. Erre tökéletes alkalom volt, hogy március 21-e egyben a nemzetközi *költészet világnapja* is, szóval egyes kávézókban verssel lehetett fizetni. Így a kávézások egy kis szusszanást biztosítva, de

semmiképpen sem kizökkentve az irodalmi hangulatból be-be ékelődtek a felolvasások közötti sétába.

Elsőként az Avilai Nagy Szent Teréz Plébániatemplomhoz mentem egy norvég író Hilde Ostby novelláját meghallgatni Petrik Andrea előadásában. Rövid bolyongás után megtaláltam a termet, követtem a már tapasztaltabbak útmutatását és az első között tudtam helyet foglalni. Ilyen az este folyamán először és utoljára történt. Ezután az abszurd történet varázsát még magamban izlelgetve vártam ki a soromat a Radnóti Színház előtt. Mivel a hidegben való hosszú várakozás egyeseknek elvette a kedvét, az egyre rövidülő sorban nekem egyre jobban megjött. A színház előterében egy észt író, Mart Kivastik szarkasztikus írását olvasta fel Schneider Zoltán. A színész a büfében ülve olvasott, így nagyon gyorsan kellett úgy helyezkedni, hogy a másodpercek

alatt megtelő teremben jó helyen álljak, leülni esélyem sem volt. A szöveg és az előadás azonban annyira magával ragadott, hogy nem is bántam. Ezt követően már az irodalomkedvelő barátaim társaságában – egy kávészünet után – a Blup! babzsákfotelek kis boltjába vezetett az utunk. Itt is toporogtak már páran az ajtóban és várták, hogy beülhessenek a melegbe Pál Andrásához és Tonino Benacquista francia író novellájához. Az apró kis boltban babzsákokban élveztük a Radnóti színészenek elsöprő temperamentumát és nagyokat neveltünk a történet ironiáján. Kötelező utolsóként pedig ellátogattunk Szécsi Noémi Egyformák vagyok című könyvéből való felolvasásra is az Aga's szövegnyelvonba. Ott a kiterített szövegeken helyet foglalva hallgattuk meg Weber Kata előadásában. A vibráló és tagadhatatlan magyarsággal átítított történet után pedig egy jóleső fáradtsággal indultunk haza. ✍

EGY ABSZURD GONDOLATFOLYAM, AMIBEN AZ ASSZOCIÁCIÓINK AZ EVEZŐK

PALOTÁS ZSUZI ▾

Nagyítóval kell keresni azokat a fiatalokat, akik érdektől és szakmai ártalomtól mentesen járnak kiállításra. Főleg, hogy a kortárs művek befogadása nem mindig megy egyről a kettőre, sokszor több energiát igényel a megfejtésük, mint amennyit a látogató szívesen befektetne. Változik ez, ha kapunk kapaszkodókat a megértéshez? Magyarósi Éva kiállításán jártunk és a művésznővel beszélgettünk.

A kiállítás címe: *A csalók is álmodnak*, amit a szentendrei Ferenczy Múzeumhoz vezető úton kihelyezett plakátok hirdetnek fehér hegyekkel és sötétkéék éggel a háttérben. Nem sokat mondó, de kíváncsívá teszi az embert. A vasárnapi nyitva tartás eleve kevés vendéget feltételezett, de így is mellbevágó volt a múzeum üressége. Belépve a térbe, azonnal érezhető volt a művek egyedi atmoszférája. Kígyós Fruzsina kurátor szövegét olvasva megmaradt az a mondat, hogy: „Amikor rajzol, egy mozgókép filmkockájaként gondolkodom a tárgyra, egy film részeként, egy történet elemeként, melynek kiinduló alapanyaga a művész saját elbeszélése.” Ekkor figyeltem fel a halk zajra, ami két teremmel odébb vetített film hangja volt. A szavakat nem lehetett kivenni, de a csöndet éppen úgy törte meg, hogy az ne legyen zavaró. A bejáratnál elvehető térképen be voltak ugyan számozva az egyes alkotások, de én nem éreztem szükségesnek a számokat követni, bár az idézet alapján már a legelejétől egy történetet kerestem. „Elsősorban érzésekre szoktam hagyatkozni, a tudatosság csak utána jön. Az utóbbi időben az érdekelt, hogy a teret egy műteremként értelmezsem, így azt is megengedem magamnak, hogy olyan munkákat is megmutassak, amik még nincsenek feltétlen készen” – bogozta ki Éva a bennem lévő kuszaságot.

Az első teremben főleg gipszszobrokat, a másodikban rajzokat, míg a harmadikban animációs filmeket láttunk. Műfajukban ugyan különböznek, de a stílus és a visszatérő formák és szimbólumok összekötik őket, nem is beszélve arról a kékes-fehéres színvilágról, amit a plakát is előre jelzett. Egyes alkotásokról egyértelműen látszott, hogy kifejezetten a kiállításra készültek, ugyanis szerves részükhöz maga a fal, amin voltak. Az első alkotás egy falra írt hosszú szöveg meg-meg

szakítva oda rögzített agyagfigurákkal, amin apró rajzok voltak. A második térben lévő skicc szerű rajzoknál, amik montázsokba voltak rendezve, a művész szintén számolt a fehér falfelülettel, mert a papíron túlnyúló grafitvonások is megjelentek. Illetve az utolsó teremben az egyik videót a falra vetítették ki. Így tehát az eleinte túl fehérnek és csupasznak érzett kiállítóterem mégis csak értelmet nyert.



Az animációs filmek egyenként átlagosan öt percesek voltak, így igazán elszántnak kell lennie annak, aki végig szeretné hallgatni őket, ugyanis mindezt állva kellett, egy nem mindig jól működő fejhallgatóval. Az élmény viszont magáért beszélt, és alaposan megdolgoztatta a fantáziánkat és a műelemző képességünket. A művésznő meglátásában „ez egy kísérlet, hogy mekkora ereje, intimitása van a személyes történeteknek, hogy

hogyan lehet azokat úgy mesélni, hogy másoknak is élményt adjanak és tudjanak hozzá kapcsolódni.” A művekben visszaköszönő állatok szimbolikájának rejtélyét is Éva fedte fel előttem. „Van ló, őz, kutya, de próbálom úgy lerajzolni őket, amiket mindenki másnak láthat. Ne legyen se ilyen, se olyan, hogy a néző saját asszociációját tudja végigvinni és legyen kapaszkodója. Ha konkrét állatokkal dolgoznék,

madarat. Eszébe jut, milyen jó lenne a madarat gipszből kiönteni, sokszorosítani. Újságpapírba csomagolja és elteszi. Aznap este egy házibuliban új szerelem találja meg, elfelejtkezik táskájában bűdösödő madárról. Reggel mikor észreveszi és elkezd kibontani, a gyűrött újságban rátalál egy rövid cikkre, ami arról szól, hogy mostanában sok halott madarat találtak a környéken és ha tetemek pontjait

akkor azokkal együtt járnának bizonyos jelentések is, amiket én nem biztos, hogy szeretnék.”

Bár a saját interpretációnk az elsődleges, mégis érdekes megtudni, vajon milyen kis abszurd történet ihlette a kiállítást.

„...nyárvégi hangulattal indul. Egy lány a tengerparton egyedül ül és ahogy gondolkodik, a keze elkezd járni és egyszer csak a homokból előkapar egy döglött

összekötnék, akkor egy szabályos kört alkotnának. A lány elkezd gondolkozni a kör egyenletén és a szerelem egyenletén is. Mivel kapcsolatban van, de az új szerelem is jelen van, tépelődni kezd. Az új fiúval egy olyan társasjátékba kezdenek, aminek a következő lépését egy dobókocka dönti el. Tehát egy kegyetlen, a sorsra bízott, szerelmi játékról van szó, amiben megjelenik a szadista vonal is a madár metaforáján keresztül...”

FELEDNI KÍVÁNT, MÉGSEM BÚCSÚZTATOTT

Az égkémlő ágak recsegésén már csak néhány, biztosabb dallamot zizegő apróság nyújtózkodik a szívek reménytelenségével. Lent, gyöngye levelek nesze mázolja a feledni kívánt, mégsem búcsúztatott macskaköveket. Azt az utat, melyen szerelmes magassarkúk és edzőcipők botlottak egymásba, s melyen gyanútlan tömegek zongoráznak végig naponta, zajos magányukban. Elhagyott, sérvet kapott padok síró visszhangja rohan végig a házak mentén, lehámozva róluk a vakolatot. Reszketnek az évszázados várfalak is, mert köd fonja körül derekukat, mellkasukat, és egész lassan, a fejük búbjáig csimpaszkodik a didergő bizonytalanság. Ha a rég nem látott napsugarak dörömböltek is délben az óriás fátyolajtón, mostanra komolytalan válaszként csupán kopott terek kongását hallhatják. Molekulányi fénypontok cammognak felfele a táj lejtőin, észrevétlenül dönti rám az est terhes ólomoszlopait. Korhadt szagtól feszül meg a levegő csendje: elmúlás feslik a tájra.

VESZTES JÁTÉK NYERTESE

HANIS PATRÍCIA ▾

Üvegbe burkolódzott szemeimmel a jövőt bámulom,
Könnyeimmel küszködöm, most miértjét elárulom.
Még közénk is befurakszik, s belém kap a jeges szél,
Neked olcsóbb volt az életem, mint az egyéni cél.

Eltaszítva, tépetten, értetlenül kérdeztem,
De tudtam a választ: Neked rég nem létezem.
Belső violinom örökké játssza majd a dallamot:
"Aki menni akar, arra adjuk rá a kabátot!"

Mégis visszavetődök múltunkba időnként. Sokszor.
De szétszabdalt emlékeim nem varrhatja össze a doktor,
Mert ahhoz kötőtűre lenne szükség a jelenben,
Csak az a baj, hogy azt az idő adja majd kezembe.

Baj? Dehogy! Leszámítva, hogy megint egy baráttal kevesebb,
És lassacskán apró szívem általuk lesz egyre sebesebb.
Úgy. Sebesebben fogy a hely, ahova karcolhatsz.
Őt csata nélkül veszted el: érte nem harcolhatsz.

Kedves Olvasónk! Ha Te is úgy érzed, hogy időnként – vagy még többször – elkap a szépíróláz, és nemcsak kiénekelnéd magadból, hanem a Közgazdász hasábjain is szívesen viszontlátnád ennek eredményét, küldd el nekünk az info@corvinusmedia.hu-ra!

HIÁNYZIK VALAMI AZ EGYETEMI DIÁKÉLETBŐL? VALAMI SZAKMAI, DE EGYBEN SZÓRAKOZTATÓ? HELLÓ, EZ ITT A TEK!

A Társadalomelméleti Kollégium (TEK) az egyik legidősebb szakkollégiumként hosszú évek óta részese és alakítója a Budapesti Corvinus Egyetem mindennapjainak. Amellett, hogy rendszeresen szervezünk nyitott társadalmi, gazdasági, közéleti kérdésekkel foglalkozó előadásokat és konferenciákat, kötetlenebb rendezvényeinkkel próbáljuk színesíteni az átlagos egyetemi hétköznapokat. Ilyen például a téli vagy a bevonó tábor, ahol az előadások és viták után együtt nevetünk és bulizunk.



A tekesek által tartott „első körökkel” olyan kiscsoportos kurzusokat biztosítunk az érdeklődőknek, ahol nemcsak a TEK szakmaiságát és életét tudják megismerni, de aktuális témákat és problémákat több egyedi megközelítésből, együtt járunk körbe. Feladatunknak látjuk a kritikai szemléletű, társadalmilag érzékeny értelmiség létrehozását, segítségét és úgy gondoljuk, ebben te is segíteni tudsz nekünk!

Tagként, a kollégiumi körökön úgy tanulhatsz a társadalomról, ahogyan máshol nem. A főbb témáink a politikai gazdaságtan, a posztkoloniális elméletek, a gender studies, a posztmodern társadalomelmélet, a városkutatás és a zöld társadalomelmélet, de mindez csak a kezdet! Tagunkként te is formálhatsz a szakkollégium képét, irányvonalát.

Az évek során olyan akadémiai és aktivista projektek formálódtak meg a TEK-en belül, melyek mára már jelentős hírnévre tettek szert. Ilyen például A Város Mindenkié (AVM), a Gólya, a Kritikai Városkutatás Műhely, a Hallgatói Hálózat, a K-Monitor és még sok más. Ha esetleg a tudományos publikálás érdekelne, számos, tekesek által kiadott kötet és publikáció mellett ott van a saját, Fordulat nevű folyóiratunk, melyet jelenlegi és régebbi tagok szerkesztenek.

Mi, corvinusos tagok sokat köszönhetünk a kollégiumnak. Mindannyian úgy láttuk, hogy bár az egyetem falain belül értékes ismereteket kapunk a szakterületünkkel kapcsolatban, mégis vannak olyan témák, aktuális problémák, melyeket egyik kurzus se fed le. Ekkor jönnek a szakkollégiumok a képbe, ahol az ember el tud merülni

ni egy általa választott témában és ezt amellett, hogy mások értékelik, segítik is az előrehaladását. Mivel a TEK nem csak corvinusosoknak ad otthont, egy sokszínű közösséget biztosít. Van köztünk gazdaságinformatikus, HR-es, de politológus és szabad bölcsész is, így bármit is tanulsz, mi kíváncsiak vagyunk rád és a gondolataidra! Bár maga a szakkollégium, a nevéből adódóan, társadalmi problémákkal és elméletekkel foglalkozik, a projektjeink sokszínűek és progresszívek, az általános határokon túlnyúlnak. Ez a környezet a tudományos karrieren felül a közösségi életet is segíti.

Mindezekon túl, tekesként a karrierlehetőségeink is megnöttek. Egy olyan hálózat részese lehetsz, mely képes téged elvezetni egy igen széles tudás megszerzéséhez, melynek nagy hasznát veheted a jövőben akár állásinterjúdon is. Nem

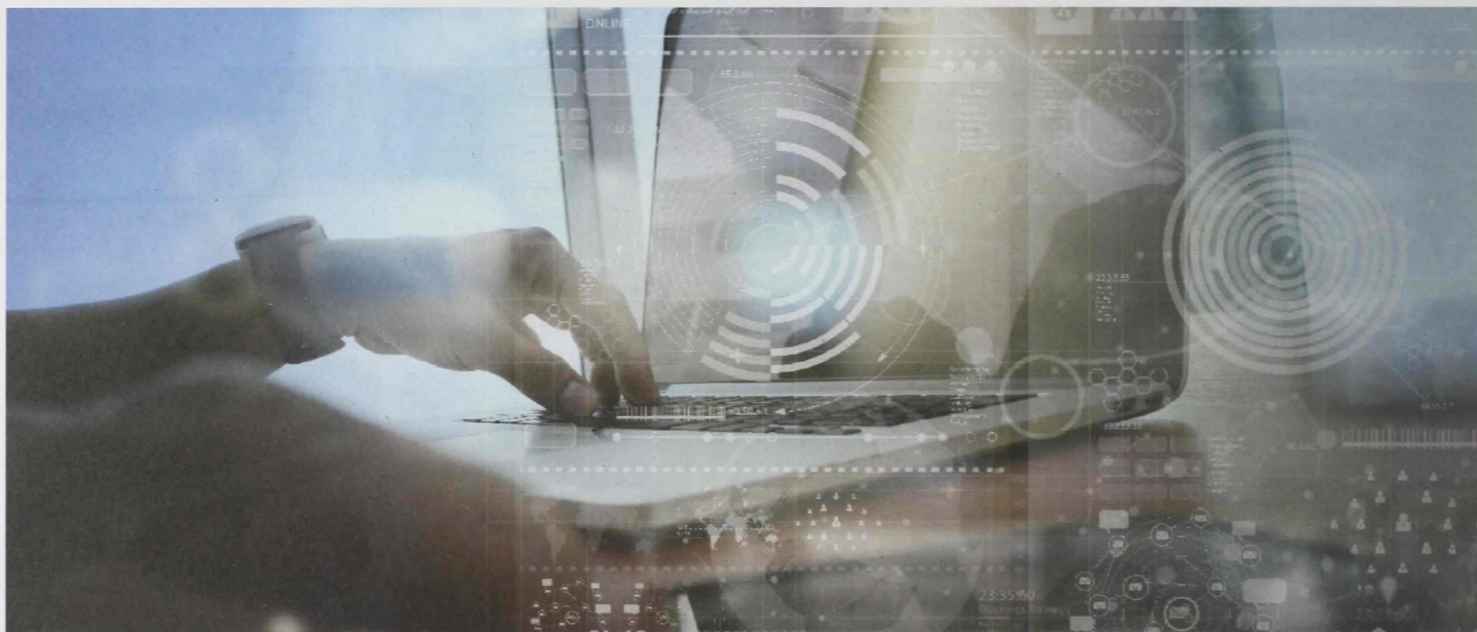
ritka, hogy a kollégium falain belül ismer meg az ember olyan témákat, mellyel a jövőben aktívan fog foglalkozni. A már fentebb említett akadémiai és aktivista sikerek mellett számos tagunk dolgozik olyan országosan és/vagy nemzetközileg elismert helyeken, mint az IBM, Prezi, a Magyar Nemzeti Bank, Index, 444, és még sok más. Megtalálhatóak vagyunk az Európai Unió közigazgatási intézményeiben is (Brüsszelben, Strasbourgban). Bár a Corvinus hírneve nagy a munka piacon, a TEK segítségével képesek vagyunk emellé egy hatékony és gyakorlatias tudást biztosítani.

Ha megtetszett, amit rólunk olvastál, keress meg minket a közösségi oldalainkon, vagy gyere oda a standunkhoz az egyetemen! A felvételnél már elkezdődött, töltsd ki kérdőívünket április 22-ig, hogy jövőre már te is a tagunk lehess! ✎

AZ INFORMATIKA AZ ÜZLETBE NE SZÓLJON BELE? VAGY LEMARADTUNK VALAMIRŐL?

KOZMA MIKLÓS

Fehér Pétert és Szabó Zoltánt az Informatikai Intézetből arról kérdeztem, mik az eddigi tapasztalataik a digitalizáció mint kutatási téma műveléséről, és mik az ezzel kapcsolatos terveik a belátható jövőben.



Szabó Zoltán beszélgetésünk elején elmondta, hogy az informatikai szolgáltatásmenedzsment az intézeti kollektíva kutatási témája már 2008 óta, és rendszeresen vállalati felméréseket végeznek a témában. A globális gazdasági válság éveiben különösen érdekesnek mutatkozott az informatikai szolgáltatásmenedzsment kutatása, mert a szolgáltatásminőség biztosítása a költségmegtörlesztések és a visszaeső piaci kereslet környezetében izgalmas kihívást jelentett.

A témakör kutatásában megjelent a digitalizáció fogalma, mintegy három évvel ezelőtt, ami új szintet hozott a palettára. Most is van-

nak tért nyelő technológiák, illetve ezek alkalmazási területei, amelyek átalakítják az informatikai felhasználást a vállalatoknál. Ilyenek a felhőalapú rendszerek, a mobiltechnológia kiterjedt alkalmazási lehetőségei, a kommunikációs technológia kapcsolódó forradalma, az adatfeldolgozás meghatározó képességei, és a fokozatosan egyre kiforrottabbá váló mesterséges intelligencia. Vajon mennyiben fogják ezek átalakítani a meglévő üzleti folyamatokat, és vajon melyik iparági szegmens mikor válik az informatikai megoldások térnyerésére épülő megszakító innovációk „áldozatává”?

Az informatikai lehetőségek üzleti hasznosításának kérdése egyre inkább központi jelentőségűvé válik a fenti friss fejleményekkel összefüggésben az Intézet mint kutatói közösség számára. Az informatikai megoldások erdejének stratégiai összehangolása szükséges. Kutatásaik egyik fő kérdése így az lett, hogy miként alakul az üzleti oldal és az informatikai oldal viszonya a vállalatban belül. A válságban jobban megindult a párbeszéd a

két fél között, míg a válságból való kilábalást követően ismét erősödik az a szemlélet, hogy „az informatika az üzletbe ne szóljon bele”. Az informatikai szervezeti egység megvalósító szerepre való kárhóztatása elgondolkodtató, különösen annak ismeretében, hogy az informatikai jellegű innovációt a piacról hozza be a legtöbb cég, és ennek a meglévő informatikai rendszerekbe való integrálása nagyrészt a házon belüli informatikusok feladata marad.

Forró kutatási kérdés, hogy mi lesz az informatikai szervezet jövője a vállalatokon belül.

Belső informatikusokkal fogják megoldani a vállalatok a szükséges üzleti fejlesztések támogatását, vagy újból az informatikai kiszervezés reneszánsza várható? Mivé kell válnia az informatikai szervezetnek és annak vezetőjének ahhoz, hogy a vállalat jövőbeli sikerének értő támogatója, alakítója lehessen? Mennyiben lesz fontos, hogy a vállalat alaptevékenységének üzleti folyamataihoz is szakértelemmel viszonyuljon az informatikai vezető? Az Intézet kutatói éves rendszerességgel felméréseket végeznek

a témában, amelynek eredményeit szlovén, horvát, osztrák, és újabban szlovák kutatók eredményeivel vetik össze nemzetközi összehasonlításban. Ezenkívül fókuszált esettanulmányok készítését tervezik több szektorra kiterjedő vizsgálat keretében.

Mikor, melyik iparág esetében zajlik le robbanásszerű digitalizációs forradalom?

Ez az izgalmas kérdés alapvetően meghatározza, hogy mely más szakterületek művelőivel működnek együtt az Intézet munkatársai. A kereskedelem (pl. Amazon) és a telekommunikációban (pl. Viber, Skype) már nagyrészt lezajlott ez a forradalom, a bankok és a termelési szektor most éli meg ezt az átalakulást, és e folyamatok mindig izgalmas kutatási kérdéseket, kutatói együttműködésekkel vetnek fel. A logisztikusokkal, a marketingesekkel és a pénzügyi kutatókkal rendszeresen dolgoznak együtt az Intézet munkatársai, általában az üzleti kérdések technológiai hátterének pontosabb megértését adva hozzá a kutatási kérdések finomításához és az adatgyűjtés tervezéséhez. ✎

KÖLN

AHOL AZ EGÉSZ ÉV EGY KARNEVÁL

PÁSZTI ESZTER ▸

Az őszi félévemet Campus Mundi ösztöndíjjal Németország „legkevésbé német” városában, Kölnben töltöttem, és bár már több hónapja itthon vagyok, még mindig teljes szívemből visszavágyom.

Köln – Németország negyedik legnagyobb városa, nagyon jó elhelyezkedéssel, körülbelül egymillió lakossal büszkélkedhet, és legismertebb nevezetességével, a kölni dómmal szinte mindenkit levett a lábáról, aki egyszer is meglátogatott kinttartózkodásom alatt, beleértve persze engem is.

Az úticéлом kiválasztásakor azt tartottam szem előtt, hogy gyakorolhassam az angolon kívül a német nyelvet is, és egy befogadó, barátságos mentalitású várost tudhassak az otthonomnak hat teljes hónapig. Kimenetelem előtt, amit több helyről is hallottam Kölnről, az csupán annyi volt, hogy „nem valami szép, de az emberek legalább kedvesebbek, mint egy átlag német”. A város – és azon belül az Universitát zu Köln is – elképesztően sok különféle nemzetiséggel rendelkezik, az egyetem egyike a legrégebbi és legismertebb európai egyetemeknek, rengeteg külföldi diák választja tanulmányai célpontjául, ami nem véletlen. Talán éppen ennek köszönhető, hogy nem csak az egyetemen, de az egész városban egész idő alatt elfogadást és nyitottságot tapasztaltam a helyi lakosok felől. A nyitottságuk sokszor a hétköznapiakban is megmutatkozott, például előfordult, hogy ültem egy kávézóban, és egy néni megkérdezte, hogy leülhet-e mellém, hogy ne üljünk egyedül. A körülbelül fél órás beszélgetés nem csak a német tudásom fejlődését segítette elő, de a beszélgetőtársam beszámolója arról, milyennek látta ő az 1960-as évekbeli Budapestet, mikor odalátogatott, szintén szép emlék maradt bennem. Megérkezésem első hónapjában, egyik hajnalban a villamosra várva is hosszasan beszélgettem a hajléktalankérdésről egy Ali nevű férfivel, aki bár az evening a szívbajt hozta rám, az eszmecsere végén még kedvezményt is ajánlott



nekem a fogászati klinikájukon, ha a félév során bármi gondom lenne a fogsorommal. De sportról például bármikor bármelyik idegennel lehet beszélgetést kezdeményezni a villamoson is, legyen az hoki, vagy foci, a kölniek örömmel megosztják velünk legutóbbi meccselményüket. A focinak egyébként az egész városban hatalmas szerepe van. Az én szállásom közvetlenül a stadion mellett volt, így meccsnapokon kétszer annyi idő volt hazaérni, de megérte, mert azt a hangulatot máshogyan, máshol nem lehet megtapasztalni, amit az FC Köln-szurkolók teremtettek.

Az egyetemi diákigazolványunk az egész régióban lehetővé a tömegközlekedés ingyenes használatát, ami nagyban lecsökkentette az utazásaink költségeit, így többször gond nélkül ellátogathattunk a gyönyörű Aachenbe, Beethoven szülővárosába; Bonnba, a rivális Düsseldorfba, Brühlbe, vagy a me-

sebeli Münsterbe, de a régió kívül is sok utazási lehetőségünk volt, én többek közt Svájcba, Lengyelországba, Olaszországba, Heidelbergbe, Mannheimbe, vagy Berlinbe kirándultam a fent említettekén túl.

Kölnben november 11-től február végéig karneválszezon van, így az év szinte bármely szakaszában találkozhattam kosztümös emberekkel a villamoson, akiket senki nem nézett ki. Teljesen természetes jelenség volt tehát egy Pocahontas csapat az egyes villamoson, de már akkor sem lepődtem meg, amikor Pikachu mellett zötykölődtem fényes nappal az egyetemre tartva.

A kölni egyetem tökéletes területet biztosított szakmai- és nyelvi fejlődésemnek is, – hogy a kitarításomról, problémamegoldó képességemről, és egyéb személyes kompetenciáimról ne is beszéljek. Egy itthoni félévhez viszonyítva talán kicsit több készülést igényelt a jó jegyek megszerzése, ugyanak-

kor a tanulás mellett mégis jutott időm kipróbálni olyan hobbit, amikről itthon csak álmodozom, de nem jut rájuk időm. Ilyen volt a színjátszás, a kórus, a bortúra a varázslatos Altenahrban, a rengeteg utazás, a nemzetközi vacsoraestek, és közös sütögetések. Amíg jó idő volt, majd minden vasárnap talált az ember egy ingyenes bolhapiacot értékesnél értékesebb dolgokkal, a kolizsoba feldobására szolgáló kis apróságokkal és kedves, alkuképes árusokkal. Ezek a dolgok és persze az ott szerzett barátok, a helyi konyha, ami a kölni sörből (Kölsch) és a Bratwurst-ból (vagy Currywurst-ból) áll, a Hohenzollerbrückére (a város ikonikus hidjára) kiakasztott lakatom, a dóm, a kis szökőkutak, a karácsonyi forgatagok; hazaérkezésem óta ezek valamelyike szinte minden nap eszembe jut, és biztosan tesz abban, hogy a jövőben még feltétlenül el kell látogatnom ebbe a városba. ✍

JÖVŐKÉPESSÉG KUTATÁS: AZ EMBERI JÓ BIZTOSÍTÁSA

MIKUS ÁRON ▸

Csák Jánossal, a Corvinuson létrehozott Társadalmi Jövőképesség Kutatóközpont (CONNEXT) vezetőjével az általuk szervezett konferencián beszélgettünk arról, hogy mi tesz képessé egy országot vagy egy várost arra, hogy fennmaradjon.

Hogyan lehet jövőképességet kutatni?

Amikor jövőképességről gondolkodunk, akkor elsősorban nem stratégiát keresünk, hanem megpróbáljuk meghatározni azokat a jellemvonásokat, amelyek birtokában egy társadalmi entitás – legyen az egy család, egy város vagy egy ország – képes szembenézni a kihívásokkal, és változó, korlátozottan kiszámítható környezetben is fennmaradni. Vegyük például Magyarországot: minden időpillanatban hasonló helyzetben vagyunk, mint mondjuk Szent László volt. Körülöttünk konfliktusok, háborúk és ugyanazt a kérdést tesszük fel, amit Szent László is feltett: hogyan lehet úgy egyben tartani ezt az entitást, a Magyar Királyságot, hogy fennmaradjon?

Úgy kell ezt elképzelni, mint a gyerekevelést. Ha az embernek van gyereke, akkor már csak babonából sem mondja azt, hogy 25 éves korára karmester, pék vagy egyetemi professzor lesz, hanem bizonyos készségeket igyekszik elsajátíttatni vele. Például olvasni, úszni, számolni tanítja, hogy amikor a gyerek felnőve különböző kihívásokkal találkozhat, akkor ebből a tárházból elő tudja húzni azt, amire szüksége van.

Melyek azok a szempontok, amik segítenek meghatározni ezeket a jellemvonásokat?

Végig kell gondolnunk, hogy mi a fontos az életünkben, s ezeket tudományosan szabatos módon indikátorokkal, a számok nyelvén is meg kell jelenítenünk. Tegyük fel, hogy egy településen 10 év alatt duplájára nő az egyszobás lakások számára. Ez jó az elektromos műveknek, mert több lakásban kapcsolják fel a villanyt. Nem jó viszont demográfiai szempontból, mert egyedül élve nehezebben lesz gyereke az embernek. Ugyanaz a szám



Foto: Bekker-Balázs

más-más megvilágításban egészen mást jelent. Ezért mi a azt az egyébként ősi filozófiai kérdést tettük fel, hogy milyen a jó élet valamely rendegységében.

Négy dolgot találtunk, amire az embernek, mint társas lénynek szüksége van, amire szüksége volt mióta ember él a földön, és valószínűleg mindig is szüksége lesz, bárhol is éljen.

Az első ilyen a kötődés és a valahova tartozás. Ez azért fontos, mert aki nem kötődik senkihez, az olyan, mint egy biliárdgolyó. Pusztán ütközik más emberj személyekkel, és nincs biztos pont, ahol otthon érzi magát az életében. A második a gondoskodás képessége. Ha már szeretek valakit, akkor gondoskodni akarok róla. Magamról, a gyerekemről, a szüleimről vagy a szélesebb közösségemről. Ez összefügg a szabadsággal. Csak az a szabad ember, aki magabíró, aki képes magáról és a szeretteiről gondoskodni. Ha valaki rászorul másra, annak korlátozódik a szabadsága és végül el is veszítheti azt. Gondoljunk csak a munkanélküli emberre, aki nem például elutazni olyan helyre, ahol több munkalehetőség lenne, vagy nem tudja kifizetni a gyereke taníttatását. Ez

ugyanúgy vonatkozik egy családra vagy egy városra vagy más társadalmi entitásra.

A következő az elégedettség, ami azért fontos, mert ha egy ember irigykedik valakire, lenéz másokat, vagy egyszerűen csak unatkozik, akkor az erre fordított energiáját nem tudja alkotásra fordítani, azon túl, hogy ezek már magukban is önromboló, kártékony állapotok. Nyilvánvalóan arra érdemes törekedni egy társadalomban, hogy tagjai az energiájukat az alkotásra fordítsák.

Kötődés, gondoskodás, elégedettség – ezek közül egyik sem tud működni, ha nincs béke, nincs biztonság. Hogyan tudna az ember vállalkozni, ha nincs biztonságban a boltja, mert bármikor bemehet valaki egy baseball ütővel. Mindennek az alapja a béke és a biztonság, mert egy olyan helyen, ahol háború és konfliktusok vannak, ott az embereknek minden energiája ezek megteremtésére megy el és nem arra, hogy megvalósítsuk saját magunkat.

A jövőképesség kutatás tehát arról szól, hogy mely társadalmi entitások képesek ezeket az univerzálisan érvényesülő emberi jókat biztosítani.

Melyek azok a tényezők, amik eltérőek és amiket figyelembe kell venni?

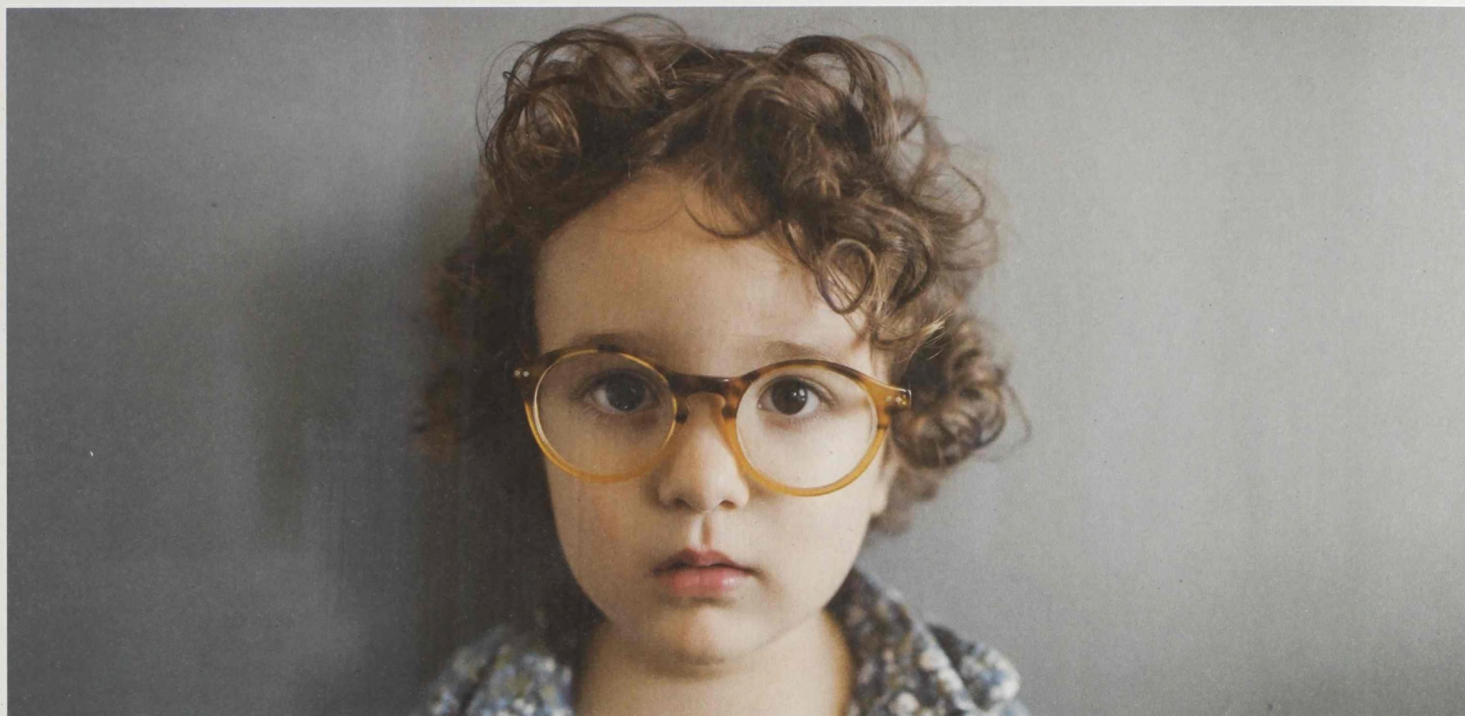
Négy fontos ilyen tényező van. Az első az ökológiai, geopolitikai tényező. Hol vagyunk, milyen erőforrásaink vannak. Ha ezzel a potenciállal tisztában vagyunk, akkor tudnunk kell gondolkodni arról, hogy ezen az alapon milyen társadalom-gazdasági szerkezet bontakozik ki. Mi az aránya a magán és közjavaknak, hogyan működik a gazdaság, és milyen kölcsönhatásban van a társadalommal. A Jövőképesség konferenciánkon az egyik előadás rávilágított arra, hogy pusztán az anyagi javak létrehozása nem jelent semmit, mert ugyanabból az anyagból lehet fegyvert és hidat is készíteni. Harmadik tényező a technológia, azon belül is kiemelten fontos, hogy milyen kommunikációs hálózatok (fizikai és virtuális) állnak rendelkezésre. Egy olyan társadalom, ami gyorsabban tud értesülni bizonyos dolgokról, és értelmezni azokat, az reagálni is gyorsabban tud.

A legnehezebben megragadhatóak a kulturális, spirituális adottságok. Milyen emberkép él egy entitás tagjaiban az emberi személynél mit gondolunk a másiról? E kulturális meghatározottság nyomán aztán az élet minden szférájára kiterjedő következményeket láthatunk, amelyek aztán kihatnak az adott entitások jövőképességére is. Vegyünk egy banális példát: a magyarok – a németekkel ellentétben – történelmileg a bort részesítik előnyben a sörrel szemben. A középkorban ennek komoly következményei voltak, ugyanis nálunk álltak meg a járványok, mert amíg máshol a fertőzött vízből készült sört itták az emberek, addig a magyarok bort. De ide tartozik az is, hogy milyen a mentalitása az embereknek, mennyire bíznak egymásban, mennyire hajlandóak együttműködni. ✎

ELVESZETT ZSENIK

ALMÁSI FANNI ▸

Álmodoztál már arról, mi lett volna, ha egy csodagyerekek születés, akit az egész világ bámulattal néz, akiről a hírek szólnak, és aki hamarabb lediplomázik, csak mert átugrik pár évet? Rengeteg olyan fiatal van, akinek ez a valóság is lehetne, ám különböző okok miatt mégsem tudnak kiemelkedni a tömegből. Mi és hogyan dönti el, kiből lesznek a zsenik?



Bolyai János, Polgár Judit vagy Neumann János csak pár hazánk ismert csodagyerekei közül. A kifejezést azokra használják, akik már tíz éves koruk előtt képesek olyan teljesítményt nyújtani egy területen, melyet annak szakértői is megirigyelhetnének. A fenti személyekről, amellyel, hogy már egészen kiskoruktól kezdve hihetetlen eredményeket hoztak, az is közös, hogy mindannyian egy, az átlagnál ingerekben gazdagabb környezetben nőttek fel. Az értelmiségi családokban nem volt ritka, hogy hagyományos iskola helyett a szülők kezébe került az oktatás, a személyes beszélgetések pedig leginkább a tudományokról, az irodalomról vagy a zenéről szóltak. Az általuk elért siker nem véletlen, azok, akik fiatalon többet találkoznak az innováció fogalmával és napról napra új ismeretekkel találják szemben magukat, nagyobb önbizalommal állnak hozzá feladataikhoz, míg a többiek inkább a belenyugvó gondolko-

dásmódot követik. Értelemszerűen a jövő feltalálói az első csoportból kerülnek ki.

Ám nem minden szülő engedheti meg azt, hogy otthagyja az állását és személyesen, vagy egyéb alternatív módon oktassa gyermekét. A különórák és a magántanárok, vagy a speciális eszközök, mint például a hangszerek néha olyan magas, extra költségekkel járnak, hogy a kevésbé tehetős réteg már azelőtt elesik a kiválóság lehetőségétől, hogy egyszer is kipróbálta volna magát abban, ami iránt érdeklődik. Ezáltal kis zsenik milliói veszítik el érvényesülési lehetőségüket.

A követendő példa megléte vagy hiánya is befolyásolja a különböző helyzetű gyerekek fejlődését. Azokban a körzetekben, ahol magasabb a nők foglalkoztatottsága, várhatóan több kislányból bújik elő a vállalkozó szellem, a fejlettebb egészségügyi infrastruktúrával rendelkező negyedekből több orvos kerül majd ki.

Az eltérő hátterekből adódó tehetséggondozási különbségek csökkentésére több amerikai intézmény döntött úgy, hogy minden diáknak azonos lehetőségeket biztosítanak. Szingapúrban az általános iskola harmadik osztályában kiemelkedő eredményekkel végző tanulók kvalifikálják magukat arra, hogy speciális tanrenddel fejlesszék tovább különleges képességeiket, egyetemben a legtöbb amerikai iskolával, amely szintén ebben a korban húzza meg a vonalat, ha nem hamarabb. A tehetség azonban nem mindig jelentkezik már kilenc-tíz éves korban, így a későn érőket, akik az összes diák majdnem egyharmadát teszik ki, kizárja a módszer. Egyes floridai iskolákban, amint egy általános teszthez kötötték a tehetséggondozó programokban való részvételt, a szegényebb tanulók részvételi aránya 180%-kal megnőtt, de a kisebbségek aránya is hasonlóan magas százalékban emelkedett.

A tehetség tehát számos faktortól függ, nem elég ahhoz csak jómódúnak, szorgalmasnak vagy ügyesnek lenni ahhoz, hogy valaki kibontakozzon. És hogy mit nyer az, akinek időben felfedezik és ápolják a tehetségét? Egy amerikai tanulmány, mely a tanulók matematikai képességeit vizsgálja, azt mutatja, hogy az elvégzett teszteken legjobban teljesítő fél százalék közül átlagosan harmincszor annyi PhD fokozatot kerül ki, az orvosi és a jogi diplomákkal egyetemben. Emellett nagyobb valószínűséggel válik belőlük vállalkozó és sokkal magasabb jövedelemre számíthatnak, mint a gyengébben teljesítő réteg. Az pedig, hogy az átlagon felüli intelligencia később magánnyal, elszigeteltséggel és a túlzott nyomás miatti „kiégéssel” jár, többnyire tévhit, az Edinburghi Egyetem kutatásai szerint a magas IQ az általános elégedettség mellett a mentális és a fizikai egészséget is megerősíti a felnőttkorban. ✎

